

DR. BATTYÁNYNÉ CORETH MÁRIA

ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

KÖRMEND, BARTÓK BÉLA U. 9.

OM AZONOSÍTÓ:

202347

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**Központi óvoda: Dr. Batthyányné Coreth Mária
Óvoda és Bölcsőde
9900 Körmend, Bartók utca 9.**

**Tagóvodák:
Mátyás Király Utcai Tagóvodája
Dienes Lajos Utcai Tagóvodája
Molnaszecsődi Tagóvodája
Horvátnádajai Tagóvodája**

Készítette: A Székhelyintézmény és tagóvodái nevelőtestületei

Elfogadás dátuma: 2020. szeptember 1. Érvényesség: 5 év

Érvénybelépés dátuma: 2020. szeptember 1.

Tervezett felülvizsgálat időpontja: 2025. szeptember 1.

„Mentől műveltebb, civilizáltabb és erkölcsösebb egy nemzet, annál jobb dolga van annál a nemzetnél a gyermeknek. Ez a nemzetek kultúrfokának az én meggyőződésem szerint az első fokmérője.”

Klebelsberg Kunó

NÉVADÓNKRÓL:

DR. BATTYÁNYNÉ CORETH MÁRIA TERÉZIÁRÓL

Coreth Mária Terézia Bécsben született, majd házasságot kötött **Dr. Batthyány-Strattmann László herceg - orvossal**, azt követően Köpcsénybe költöztek. Gyermekük ott születtek, majd csak később, 1920-ban költöztek Körömdre. Coreth Mária 14 gyermeket hozott a világra, ezek közül 3-an korán meghaltak. **Köpcsényben óvodát hozott létre**, hogy az I. világháborúban egyedül hagyott, dolgozni kényszerült asszonyok gyermekeinek segítségére lehessen. **Ő maga foglalkozott a gyerekekkel. Munkássága, gyermekszeretete, gyermekközpontúsága, humánuma példaértékű.** Férje **Dr. Batthyány-Strattmann László szemorvos**, akit **II. János Pál pápa avatott boldoggá 2003. március 23-án**, mint a szegények áldozatos szemorvosát. **Óvodánk 1990-ben vette fel Batthyányné Coreth Mária nevét, s viseli büszkén azóta is, méltó szellemiséggel.**

*„Gyermekeket nevelni, látni hogyan nő, és válik ember belőle...
Nincs alkotás a világon, melynek öröme ehhez hasonlítható.”*

Benjamin Spock

BEVEZETÉS

A Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde valamint tagintézményei nevében szeretettel köszöntöm az Egyesített Pedagógiai Programunk oldalain. Nagy múlttal rendelkező névadónk munkásságának, értékeinek bemutatásával, az Ő méltó utódjaivá kívánunk válni, bízom abban, hogy a mindennapjainkba való betekintéssel majd ez fogalmazódik meg önként az Önök gondolataiban. A Pedagógiai Programunk oldalain - a törvényi szabályozók függvényében- bemutatjuk óvodánk szakmai elhivatottságát, hitvallását, kiemelt feladatát, gyermekek nevelését célzó elképzeléseit, néphagyományőrzését, mindennapjait, programjait, ünnepeit. Múltját és jelenét. Feladatainkat úgy fogalmazzuk meg, hogy jó érzés töltse el Önöket, ha gyermekük neveléséhez optimális intézményeket keresnek.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az óvodai mindennapok törvényi szabályozója. Pedagógiai Programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül. Intézményünk saját, nevelőtestületünk által megfogalmazott Pedagógiai Programmal rendelkezik, melyet egységesen alkalmazunk oly módon, hogy a helyi sajátosságok mégis megmaradnak. Valamennyi tagintézményünk, telephelyünk megőrizte sajátos arculatát, pedagógiai sokszínűségét. Gyermekek- személy – és tevékenység központú nevelésben hiszünk, ahol egészséges arányban jelenik meg az egyén és a közösség. Intézményünk befogadó, előítéletlőtől mentes, tevékenységekben gazdag, játékközpontú óvoda. Hiszünk a szeretetteljes nevelésben, az érzelmi intelligencia fontosságában, abban, hogy sok teendőnk van a hátránycsökkentésben, a felzárkóztatásban, az integrációban, a tehetségfejlesztésben, és az erkölcsi nevelésben.

Szeretettel, szeretetben nevelünk.

Korszerű eszközökkel, módszerekkel valósítjuk meg az értelmi fejlesztést és anyanyelvi nevelést. Minőségi feltételekkel, egyedi rendezvényekkel segítjük az egészséges életmód, a testi fejlődés, a környezettudatos magatartás kialakulását. Hiszünk a prevencióban. A gyermek első és legfontosabb tevékenységének a játékot tartjuk, mely örömforrás, ugyanakkor sajátosan céltudatos tevékenység. Sokszínű feltételt teremtünk, hogy minél több lehetősége legyen a hozzánk járó gyermekeknek az elmélyült, gazdag tartalommal bíró játékokra. A tevékenységben megvalósuló tanulást komolyan vesszük. A gyermekek maguk építik fel a világról alkotott elképzelésüket, megtapasztalják, átéli az eseményeket. A felnőttek leggyakrabban segítő/támogató és nem irányító szerepe van, a saját élményű tanulás öröme épít. Mindehhez a képzett, módszertanban gazdag nevelőtestületünk ad értéket. Összetartó, hivatásszerető, gyönyörűen éneklő, értékes, színes, különleges nevelőtestület a miénk.

Pár gondolatnyi bevezetőt követően arra kérem Önt, bátran bízva ránk gyermeke nevelését, mi mindent megteszünk érte!

Tisztelettel:

Kőháznéné Fasching Anikó
Intézményvezető

Körmend, 2020. szeptember 1-én

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1. KÜLDETÉSNYILATKOZAT	5
2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	6
3. ÓVODÁNK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	11
4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, ELVEI	12
5. GYERMEKKÉPÜNK.....	12
5. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA	14
6. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI.....	17
7. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI	19
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	39
9. ÓVODAI ÉLETÜNK MEGSZERVEZÉSE	50
10. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	57
11. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	66
12. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	70
13. MOZGÁS	75
14. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	80
15. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	86
16. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS	88
17. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK.....	92
18. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK SPECIÁLIS FEJLESZTŐPROGRAMJA	95
19. AZ ÓVODÁBA LÉPÉSFELTÉTELEI.....	99
20. AZ ÓVODA ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK	100
21. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	100
22. MÉRÉSI LEHETŐSÉGEINK ÉS FELADATAINK.....	102
23. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK, KIDOLGOZÁSÁNAK, MŰKÖDÉSÉNEK, EREDMÉNYESSÉGÉNEK MÉRÉSE.	103
24. A PROGRAM BEVÁLTÁS VIZSGÁLATÁNAK RENDSZERE	107
25. ÉRVÉNYES SÉGI RENDELKEZÉSEK.....	108
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	109

1. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

A Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde valamint tagintézményeinek vezetője és dolgozói meleg szeretettel, személyes törődéssel, érzelmi biztonságot nyújtva, családi, barátságos környezetben várjuk a hozzánk érkező 2,5 - 3 éves kortól a gyermekeket.

Lehetővé tesszük, hogy kedvükre és eleget játszhassanak, mozoghassanak, játékosan tanulhassanak, alakuljanak társas kapcsolataik. Kialakítjuk az egészséges életmód szokásait, elősegítjük, hogy testi, értelmi és érzelmi téren önmagukhoz képest valamennyien maximálisan fejlődjenek.

Munkánk alappillére, a gyermekek jogainak tiszteletben tartása az egyenlő hozzáférés biztosításával, a „Minden gyermek más” inkluzív elv mentén épülő cél és feladat-rendszer:

- egészséges, biztonságos környezetet alakítunk kiszámukra
- emberi méltóságukat tiszteletben tartjuk, védjük őket a fizikai és lelki erőszakkal szemben
- képességeiknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben részesítjük őket
- nem veszélyeztetjük saját és társaik egészségét és testiépességét
- a rászorulókat ingyenes vagy kedvezményes étkeztetésben részesítjük

Kiemelt nevelési területeink segítségével arra törekszünk, hogy anyanyelvünkön helyesen beszélő, harmonikus mozgású, természeti és társadalmi környezetünket védő, szerető, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak.

Vállaljuk, hogy a hátrányos helyzetű gyermekekről való fokozott gondoskodással, a különbözőség elfogadásával egyenlő esélyeket próbálunk biztosítani.

Hagyományaink ápolásával, valamint új közös programok szervezésével alakítjuk óvodáink egyéni arculatát, egyben megalapozzuk sokoldalúságát.

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Tiszteletben tartjuk a család jogát, miszerint a gyermek a családé. Az óvodai nevelés kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be a gyermek fejlődésében. Gyermekek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Partnerközpontú szemléletünk biztosítja, hogy a társadalomba jól illeszkedő, kölcsönösségen alapuló, a mai kor kihívásainak megfelelő intézményt működtessünk.

Célunk: hogy a nálunk eltöltött 3-4 év alatt minden óvodásunk jól érezze magát, a szülők pedig elégedettek legyenek gyermekeik fejlődésével, nevelőmunkánk színvonalával.

Az óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését.

Ennek érdekében fontosnak tartja:

- a nevelőtestület átfogó, intézményre szabott, belső intézményi innovációt támogató és komplex (kiemelten pedagógiai) fejlesztési programokba való bekapcsolódását,
- helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések kialakítását, működtetését, fenntartását a kitűzött célok elérése érdekében,
- az óvoda befogadó nevelését erősítő, deszegregációs célú fejlesztése érdekében oktatásszervezési intézkedési tervek fejlesztésének kidolgozását, a minőségi nevelés nyújtásához szükséges komplex fejlesztést, valamint a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetett csoportok tanulási sikerességének elősegítését, az egyenlő esélyek megteremtését.

2. ÓVODÁNKBEMUTATÁSA

2.1. KÖZPONTI ÓVODA / DR. BATTYÁNYNÉ CORETH MÁRIA ÓVODA

Intézményünk Vas megyében, Körmend városában, Bartók Béla lakótelepen épült 1977-ben, a város harmadik óvodájaként.

A központi óvoda külsőségeiben is nagyon szép, újszerűségére jellemző, hogy ilyen építmény ezen kívül csak egy található az országban (skandináv terv alapján). Az épület méhsejt alakú, sarkos megoldásaival a kisgyermek érzélemvilágához közelít, így alakítva ki egy-egy meghitt játszó részt a nyugodt játékhöz. A helyi önkormányzat képviselőtestületének határozata alapján 2003. szeptember 1-től intézményünk a Dienes Lajos Tagóvodával bővült.

2016-ban öt gyermekcsoport működik az intézményben. Nagyméretű füves udvarral és tornateremmel is rendelkezünk, ahol nagyon sok mozgásfejlesztő eszköz került elhelyezésre.

2018 nyarán több udvari mozgásfejlesztő játék is ki lett cserélve az önkormányzati pályázat segítségével.

2016. szeptember 1.-től az összevont intézményrendszer székhelye.

2.2. MÁTYÁS KIRÁLY UTCAI TAGÓVODÁJA

A központi intézmény Körmend város legnagyobb óvodája. Egy régi 1905.-ben készült épületből és egy 1970-ben épült „újabb” részből áll, melyet összeépítettek a városi bölcsődével.

Az épületet infrastrukturális pályázatok segítségével, önkormányzati önrésszel kiegészítve felújították 2009-2012.-ig

Az óvoda közvetlen környezetében családi házak vannak, de a közelben található egy lakótelep, így gyermekeink zöme a panellakásokból kerül az óvodába. 2016-ban 8 gyermekcsoport működik benne, melyek vegyes összetételűek. A születésszám a körzetben csökkenést mutat. 2018/2019-es tanévben a kevés gyermeklétszám miatt csak 7 gyermekcsoport működik.

Az óvoda környékén nincs játszótér, így udvaraink és tornaszobánk, mozgókuckónk még fontosabb szerepet tölt be a gyermekek mozgásfejlesztésében.

A bölcsődei egység 2007. július 1.- től tartozik az intézményhez, szakmai önállósággal.

A bölcsőde hivatalos neve 2016. szeptember 1.-től:

Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Körmendi Bóbita Bölcsőde

A bölcsőde feladata a 20 hetes csecsemők ellátásától 3 éves korig a kisgyermek gondozása – nevelése, harmonikus testi – szellemi fejlődésének segítése az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. 2016-ban 48 férőhelyes a bölcsőde, a gyermekek 4 csoportban kerültek elhelyezésre. A 2018/2019-es tanévben az alacsony gyermeklétszám miatt 3 csoportban szerveződtek a gyerekek, majd a következő évtől kezdődően ismét 4 csoportban várjuk a gyermekeket.

2.3. DIENES LAJOS UTCAI TAGÓVODÁJA

A Dienes Lajos Utcai Tagóvoda a város legrégebbi óvodája, mely több mint száz éve épült. Dienes Lajos az Őrség híres ügyvédje, korán elhunyt gyermeke emlékére, végrendeletében kisdudóvónak hagyta a városra, amely 1900-ban nyitotta meg kapuit. Az épület műemlék jellegű, mely a régi stílus hagyományát és az új harmonikus kapcsolódását mutatja. Az épületet felújították a 2015-2016-os tanévben (ablakcserék, külső szigetelés, színezés). 2016-ban 3 gyermekcsoport működik az óvodában. A pincében tornaterem került kialakításra.

2018 nyarán tetőjavítást, napelemek falrakását valósították meg. Az udvart teljes egészében felújították, új játékok kerültek elhelyezésre. A pincében lévő tornaterem is megújult az önkormányzati pályázat segítségével.

2.4. MOLNASZECSŐDI TAGÓVODÁJA

A Molnaszecsődi Tagóvoda 2007. szeptember 1.-től tartozott a Mátyás Király Utcai Óvodához, jelenleg a Molnaszecsődi, Magyarszezsődi, (a Szarvaskendi Óvoda megszűnése miatt) a Szarvaskendi, Nagymizdói és Döröskei gyermekek nevelését – oktatását végzik.

Egy vegyes csoport üzemel.

Nagyméretű udvarral és egy külön teremmel is rendelkeznek, mely, ha kell tornateremként, ha kell logopédiai szobaként, hol rendezvények színhelyéül szolgál. A helyi igények kielégítése céljából gyakran szerepelnek gyermekműsorral a település rendezvényein.

A szülők és a helyi önkormányzatok segítségével új mozgásfejlesztő játékok kerültek elhelyezésre az udvaron 2017-ben.

2.5. HORVÁTNÁDALJAI TAGÓVODÁJA

Falusi környezetben egy szintes épület alsó részén működik, 1980.-tól van itt óvoda. Az épületet 2005.-ben átépítették.

Horvátnádalja közigazgatásilag Körmenndhez tartozó kb. 500 lelkes település. Csendes, nyugodt a környék, az óvodának saját udvara és tornaterme is van. A gyermeklétszám jelenleg minimális csökkenést mutat. Jelenleg 1 vegyes csoport üzemel. 2018 nyarán az épület terasza megújult, térkővel lett borítva és kerítés került a szélére. Az udvarra új homokozó került és használt mozgásfejlesztő játékok a Dienes Lajos Utcai Tagóvodából.

2.6. KÖRMENDI BÓBITA BÖLCSŐDE

1973. december 3.-án adták át Körmennd *II. számú Bölcsődéjét*, melynek építését a helyi gyárak és több munkahely is támogattott. Akkoriban a város második bölcsődéjeként üzemelt. A dolgozói létszám kezdetben 18 fő volt a 40 férőhelyes gyermekintézményben. 1996. január 1-től a Hunyadi úti bölcsődét bezárták, ekkor a 40 férőhelyre 58-60 gyermek jutott.

Ekkor a bölcsőde szakmailag teljesen önálló volt, mely Helyi nevelési – gondozási program alapján működött, a dolgozói létszám 13 fő volt. *2014-ben* az intézmény neve *Körmenndi Mátyás Király Utcai Óvoda és Bölcsődére* változott. A bölcsődei férőhely számát 2015-ben 48 főre emelték. 2016-ban az intézmény-összevonás nyomán Körmenndi Bóbita Bölcsőde nevet kapta. 2018-ban a lecsökkent gyermeklétszám hatására megmaradt a 48 férőhelye a bölcsődének, de a gyermekek elhelyezését a társulás 3 gyermekcsoportban határozta meg. Az ismételt megemelkedett igények figyelembe vételével 2019. szeptember 1-vel ismét 4 csoportban, 48 férőhellyel várja a kisgyermekeket. **2016. szeptember 1.-én a Közoktatási Intézményfenntartó Társulás összevonta egy vezetés alá a Körmenndi Óvodákat, és a bölcsődét, melynek székhelye a Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde lett.**

2.7. AZ INTÉZMÉNYEGYSÉGEK ÉS FENNTARTÓIK

2.7.1. NEVE,SZÉKHELYE:

DR. BATTHYÁNYNÉ CORETH MÁRIA ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE

AZ INTÉZMÉNY OM SZÁMA: 202347

SZÉKHELY:

DR.BATTHYÁNYNÉ CORETH MÁRIA ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
9900 Körmend, Bartók Béla u. 9. Tel: 06 94/ 594-313

TAGÓVODÁI:

1. ***Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Mátyás Király Utcai Tagóvodája***
9900 Körmend, Mátyás Király u. 18. Tel: 06 94/ 594-278
2. ***Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Dienes Lajos Utcai Tagóvodája***
9900 Körmend, Dienes Lajos u. 1. Tel: 06 94/ 410-147
3. ***Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Molnaszecsődi Tagóvodája***
9912 Molnaszecsőd, Kossuth u. 45. Tel: 06 94/ 422-308

TELEPHELYEI:

1. ***Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Horvátnádajai Tagóvodája***
9900 Körmend, Nádajai u. 19. Tel: 06 94/ 410-413
2. ***Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Körmendi Bóbita Bölcsőde***
9900 Körmend, Arany János u. 31. Tel: 06 94/ 412-478

Honlap címek: www.bartokiovi.gportal.hu ; www.matyasovi.hu ; www.dienesovi.kormend.hu

ALAPÍTÁSRA, ÁTALAKÍTÁSRA, MEGSZÜNTETÉSRE JOGOSULT SZERV:

KÖRMEND ÉS MIKROTÉRSÉGE KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYFENNTARTÓ TÁRSULÁS
9900 Körmen, Szabadság tér 7.

2.7.2. FENNTARTÓK: KÖRMEND VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (GESZTOR)

Magyarszecsőd Község Önkormányzata
Molnaszecsőd Község Önkormányzata
Magyarnádalja Község Önkormányzata
Pinkaminszent Község Önkormányzata
Vasalja Község Önkormányzata
Szarvaskendi Község Önkormányzata
Nagymizdó község Önkormányzata
Döröske Község Önkormányzata
Döbörhegy Község Önkormányzata
Katafa Község Önkormányzata

2.7.3. AZ INTÉZMÉNYFENNTARTÓ TÁRSULÁS NEVE:

KÖRMEND ÉS MIKROTÉRSÉGE KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYFENNTARTÓ TÁRSULÁS
9900 KÖRMEND, SZABADSÁG TÉR 7.

Óvodáinkban nemzetiségi gyermekek nincsenek, az etnikum nagy százalékban nem kimutatható.

Sajnos egyre több gondot okoz a családokban a munkanélküliség, a túlhajszoltság, rohanás, válás. Minden esetben a gyermek kerül hátrányba, főleg érzelmileg, de előfordul, hogy anyagi okok veszélyeztetik óvodába járását.

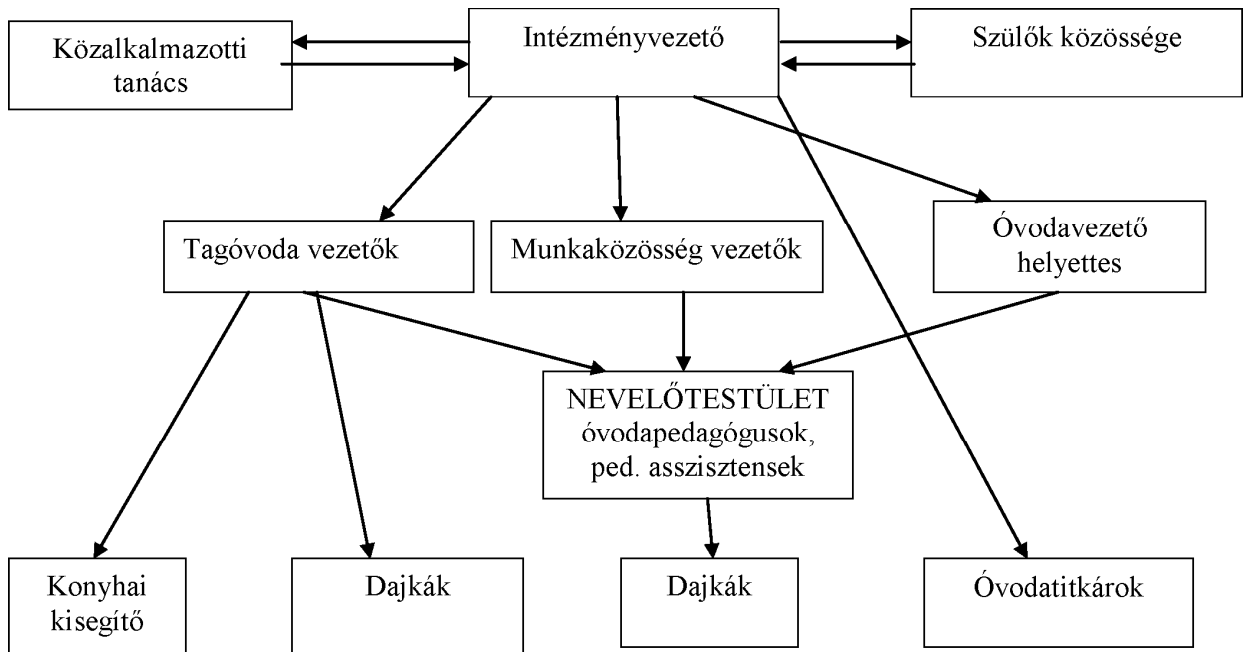
Egyre több magatartászavaros, hiperaktív, gyenge beszédfejltségű, SNI, autista gyermek kerül óvodánkba, akiket lehetőségeinkhez mérten igyekszünk fejleszteni, felzárkóztatni.

A szülők óvodánk közvetlen partnerei, ezért minden évben a helyzetelemzés elvégzése során felméréseket készítünk velük is, felmérjük igényeiket, óvodánkkal szembeni elvárásaikat.

Intézményeinkben a gyermekétkeztetés vállalkozásban történik. A bölcsődét kivéve a tagóvodákban is csak melegítőkonyha üzemel. A Központi óvoda és bölcsőde, valamint a Nádajai úti óvodába a HungastVital Kft. látja el az étkeztetést.

A Molnaszecsődi Tagóvodába az Atroplusz Kft. biztosítja az ételt. Az egészséges táplálkozás érdekében igyekszünk minél több zöldséget, gyümölcsöt adni óvodásainknak – ebben a szülők nagyszerű partnereink, hiszen állandóan hozzák a csoportokba az almát, narancsot, mindenféle gyümölcsöt.

3. ÓVODÁNK SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA, ELVEI

Mottó:

„Ha a gyermekek hitelesen élnek, Megtanulják, mit jelent szeretni.

Ha a gyermekek elfogadva és barátságban élnek, megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.”

/Dorothy Law Holtz/

5. GYERMEKKÉPÜNK

Az óvodáskor a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, ami a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése során, talán a kisgyermekkor legérdekesebb, legizgalmasabb időszaka, mely meghatározó lesz későbbi életükre.

A tiszta gyermeki lélek ártatlansága sok emberi értéket hordoz magában.

Rajtunk múlik, az odafigyelésünkön, hogy a jó tulajdonságok felszínre kerüljenek és maradandó értéké váljanak.

Fontos, hogy gyermekeink érezzék: biztonságban vannak, számíthatnak ránk, szeretet, megértés veszi őket körül. Szeretettel és szeretettel nevelünk.

Az örömteli együttlét, felszabadult játék, széppé varázsolják az óvodai éveket. Óvodásaink sokáig őrizték őszinte mosolyukat, szeretettel forduljanak társaik és a felnőttek felé. Legyenek derűsek, kreatívak, tudjanak élni szabadságukkal, legyen felelősségérzetük.

Önként és örömmel vegyenek részt az óvodai tevékenységekben.

Kíváncsiságukat kielégítve szerezzenek minél több ismeretet az őket körülvevő világról, óvják és védjék a környezetüket.

Legyenek kiegyensúlyozottak, szeressék a mozgást, egészségük a test és a lélek harmóniáját tükrözze.

Óvodánk derűs esztétikus, kellemes légköre, a naponta megélt kisebb örömök, az ünnepek, a boldogság érzése, a szeretet, a ragaszkodás igénye soha nem veszíthetik el varázsukat. Nap, mint nap újra kell érezni, megélni, hiszen a *„gyermekboldogság olyan, mint a reggeli harmat, felszívódik, ha elmúlt a reggel”*.

A gondoskodás, a mosoly – mely a lélek zenéje – segíti az érzelmi közelség kialakítását óvodásainkkal, értelmük megnyílik és könnyebben fejleszthető.

Arra törekszünk, hogy az érzelmi biztonság burkában biztosítsuk az egészséges személyiség fejlődését, kapjon hangsúlyt a lelki gondozás és szocializáció. Az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is elfogadóvá, befogadóvá válik.

Nevelőtestületünk mindent megtesz annak érdekében, hogy a gyermekeink – személyiségük, szabadságuk, jogaik figyelembevételével – óvodánkban jól érezzék magukat, egészséges, jó mozgású, értelmes érzelmileg stabil, tetterre kész, jó közösségi emberekké váljanak, akik képesek lesznek meglátni és megérteni az őket körülvevő szépet és jót, vigyáznak a természeti és társadalmi értékeinkre, érthetően, választékosan fejezik ki magukat, és alapvető ismereteik birtokában képessé válnak az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Fő törekvésünk, hogy a gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, alkalmazkodni, együtt érezni egymással, miközben tolerálják egymás másságát. Azon dolgozunk, hogy e feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával.

Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolatainak erősítésére, tovább építésére, helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk.

Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban. Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a helyi köznevelési intézmények hálózatos kapcsolódásának, külső és helyi kapcsolatainak erősítésére, tovább építésére, helyi, területi és regionális ágazatközi együttműködések fejlesztésére törekszünk.

Hisszük, csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani a gyermekeket annak érdekében, hogy biztosan eligazodjanak majd a világban. Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

A pedagógiai programunk részeként egészségfejlesztési program keretében a gyermekeinket személyiségük sokoldalú fejlesztésével, egészséges életmódra való nevelésével, korszerű ismeretek és a környezettudatos szemlélet közvetítésével, versenyképes tudást nyújtva felkészítjük az eredményes további tanulmányokra.

Egyén a közösségben: Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatinkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve - kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi erkölcsi értékeket:

az egyén tiszteletét, a humánus gondolkodást, a közösség iránti felelősségvállalást, az empátiát, a toleranciát és mindazokat az alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktusrendezést, a békés egymás mellett élést segítik.

Célunk, hogy fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt.

A nevelőközösség pedagógiáját meghatározó tanulási környezet bemutatása:

Olyan támogató tanulási környezetet alakítunk ki, amelyben minden feltétel adott ahhoz, a gyermekek tanulási képességeik optimálisan fejlődhessenek.

Célunk, hogy gyermekeink tanulási kompetenciáit egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésével megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás igényét és képességét. A fenntartható fejlődésre irányuló környezeti nevelésünk során is az élethosszig történő tanulás elvét és gyakorlatát érvényesítjük. Az egész életen át tartó tanulásra való alkalmasság számos tanulási helyzet és kihívás iránti szükséglet és indítékok korai megalapozását jelenti, az óvoda preventív funkcióját megerősíti. Az információs társadalom digitális állampolgárját célzó, valamint az IKT-eszközöket használó, rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező nevelés-oktatás megvalósítására törekszünk, az életkori sajátosságokat megerősítése mellett. A tanulásban, neveltségben lemaradó gyermekeknél a lemaradás, lemorzsolódás okait azonosítjuk, egyéni fejlődési tervet biztosítunk, eredményeinket mérjük és értékeljük. Munkánkban az e pedagógiai programban meghatározott módszerek mentén az óvodapedagógusok változatos, egyénre szabott módszerekkel végzik nevelőmunkájukat.

Együtt a családokkal:

A pedagógusoktól elvárás, hogy ismerjék azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. Ezek figyelembevételével előítélet mentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra képesen alakítsák a szülőkkel való kapcsolatukat, támogassák őket gyermekeik nevelésében, a szülői szerepben való helyállásukban, segítsék elő, bátorítsák a családok bevonódását az intézmény életébe. A gyermekek eredményes fejlesztése érdekében a családot rendszerként értelmezzük, építünk a szülők bevonására, aktív részvételére. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, a szülői reziliencia fejlesztéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybe vételéhez.

Együtt az iskolával:

Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alap képességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és fejlődési potenciálokat. Az óvoda és az iskolák vezetőinek kölcsönös megállapodása alapján „beiskolázási programsorozatot” szervezünk, amelynek során a gyermekeknek, a szülőknek és az óvodapedagógusoknak is lehetőségük nyílik betekinteni az iskolában folyó nevelői, oktatói munkába, emellett alkalom kínálkozik a tanító személyének megismerésére is. Iskolakezddést megelőző rendszeres tevékenységeink az alábbiakban foglalhatók össze:

óvodapedagógusok látogatása az iskolában; korábbi nagycsoportosok beilleszkedésének megtekintése októberben az átvezető időszak tapasztalatainak megbeszélése (az óvónők és a tanítók körében) folyamatos szakmai kapcsolattartás az iskolával;
Az iskola kérésére folyamatos információk továbbítása a családok felé.

5. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Óvodai nevelésünk célja, az intézményünkbe felvett, 2,5 - 3 éves kortól legfeljebb a tankötelezettség kezdetéig a gyermekek sokoldalú és harmonikus személyiségfejlesztése az egyéni és életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe való beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését és a környezettudatos magatartás kialakulását. Óvodánk kiegészíti a családi nevelést és vele együttműködve szolgálja a gyermek optimális fejlődését.

„ A köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.” NKT.1 § (2).

5.1. NEVELŐMUNKÁNK KIEMELT TERÜLETEI

5.1.1. ANYANYELVI NEVELÉS

Egyre növekszik gyermekeink között a beszédzavarral küszködők részaránya.

Kiemelt feladatként kezeljük az anyanyelvi nevelést, egyrészt az előbb említettek miatt, másrészt az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja is egyik fontos feladatként jelöli meg.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

A nyelvi lemaradás kompenzálását a legkorszerűbb pedagógiai eszközök alkalmazásával, egyéni fejlesztéssel, szükség esetén speciális szakember bevonásával végezzük. /logopédus /.

5.1.2. MOZGÁSFEJLESZTÉS

Óvodásaink testi, egészségi állapotának romlása, az állóképesség csökkenése általános jelenség. A kedvezőtlen környezeti hatások, beszűkült mozgástér, játszóterek sportolási lehetőségek hiánya gyermekeink többségét sújtják.

Óvodánkba járó gyermekek nagy részének kevés lehetősége van a mozgásra, ezért az életkori sajátosságokból (mozgási dominancia) adódóan a gyermekek egész napi tevékenységébe szervesen illesztjük a mozgást. Ezt a környezeti és tárgyi feltételeink kihasználásával, óvodapedagógusaink szakirányú továbbképzésével, tárgyi eszközök bővítésével érjük el.

Tornatermük és udvaraink lehetőségeinek maximális kihasználásával, kirándulások szervezésével, mozgásfejlesztő, AYRES terápiás eszköztárunk folyamatos bővítésével biztosítjuk a mindennapos fejlesztőtevékenységet.

5.1.3. KÖRNYEZET MEGISMERÉSÉRE NEVELÉS

Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek sokoldalú élményeket és tapasztalatokat szerezhessenek természeti és társadalmi környezetükről. Természeti környezetünk megóvása mindannyiunk érdeke. A természetszerető ember személyiségjegyeinek kialakítását már óvodáskorban el kell kezdeni.

Az egészségtelen életmód, a környezet szennyezése óvodásainkat is érintő negatív hatások.

A környezettel való ismerkedés során a természet szeretetére, megóvására neveljük

óvodásainkat. Megőrizzük helyi hagyományainkat, lehetőség szerint néphagyományainkat pl. Kiszézés, Lucázás locsolkodás stb. Nagy hangsúlyt fektetünk a szülőföld, az itt élő emberek megismertetésére, tiszteletére.

5.1.4. HÁTRÁNYOS HELYZETŰEK KOMPENZÁCIÓJA

A családok növekvő mértékű szociális veszélyeztetettsége és az egzisztenciális gondok következtében kialakult család funkció zavarai, hátrányosan befolyásolják a kisgyermek testi és érzelmi fejlődését.

Nagyon fontos feladatunk: a szociális hátrányokkal küzdő, a fejlődésben gátolt gyermekek felzárkóztatása, egészséges személyiségfejlesztése.

A rászoruló gyermekeknek egyéni törődést, a családoknak erkölcsi, érzelmi, ha szükséges anyagi támogatást biztosítunk. / nevelési segély igénylése, étkezési hozzájárulás, ruhagyűjtés stb. / Ennek következtében óvodánk gyermekvédelmi munkája kiemelt jelentőségű. Szakemberek segítségét is igénybe vesszük (Nevelési Tanácsadó, Pedagógiai Szakszolgálat, Gyámügyi Hivatal)

6. ÓVODAI NEVELÉSÜNKALAPELVEI

6.1. ÁLTALÁNOS ELVEINK

Az óvodáskorú gyermekek életkorukból adódóan kiszolgáltatottak, a felnőttek segítségére szorulnak. Kötelességünk emberi méltóságuk tiszteletben tartása, jogaik érvényesítése, szükségleteik kielégítése.

Az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését.

Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatása, az emberi jogok és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartására kell irányulnia oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

A gyermek önálló személyiség, ami önmagában érték, melyet elfogadás, szeretet és megbecsülés bizalomövez.

Az óvodai érzelmi biztonság megteremtése a felnőttkori sikeresség megalapozója.

Az óvodapedagógus, mint modell, állandó minta legyen az egyes gyermekek, valamint a családi nevelés számára.

A gyermeknek joga van az életkorának és egyéni fejlettségének, képességének megfelelő tevékenységek végzéséhez, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játékhoz.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelés kiegészítője.

Biztosítani kell a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nyelvi nevelését, számukra a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok / migráns / gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az integráció lehetőségét.

Az akadályozott beszédfejlődésű gyermekek és az enyhe fokban sérült sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése együtt – integráltan – történik.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

6.2. HELYI ADOTTSÁGOKBÓL ÉS IGÉNYEKBŐL FAKADÓ ELVEINK

Kiemelt feladatnak tekintjük az akadályozott beszédfejlődésű, beszédzavarral küszködő gyermekek miatt az anyanyelvi nevelést, a mindennapos mesélést, verselést, beszélő köröket.

A gyermekek testi, egészségi állapotának romlása, az állóképesség csökkenése miatt nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapos mozgásra, mozgásfejlesztésre.

A magatartászavaros, hiperaktív, a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztésére használjuk AYRES eszközeinket, fejlesztő játékainkat.

A környezet megismerésére nevelés, az ismeret és tapasztalatszerzés átszövi óvodánk mindennapjait. A gyermekeinket érintő káros környezeti hatások kiküszöbölése és természeti értékeink megóvása érdekében fokozott figyelmet szentelünk a környezetvédelemnek.

Számunkra nagyon fontos a hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik segítése, erkölcsi, anyagi támogatása.

Amennyiben szükséges igénybe vesszük a Gyermejkölési Szolgálat, a Pedagógiai Szakszolgálat, és a Gyámügyi Hivatal segítségét.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel a fejlesztés jellegét a probléma mértéke határozza meg.

A sérült kisgyermek harmonikus személyiség fejlődését, az eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékeli, másságát elfogadó környezet segíti.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is általános célkitűzésének megvalósítására törekszik. A fejlesztés hatására a sérülés arányában náluk is ki kell alakulnia

az alkalmazkodó készségnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együtt működésnek, ennek érdekében a napirend során mindig annyi segítséget kapjon a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.

Néhány gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, melynek felismerése, gondozása kiemelt feladatot jelent.

Az értelmileg lassabban fejlődő és akadályozott beszédfejlődésű gyermek neveléséhez, korrekciójához speciális segédeszközök, módszerek szakemberek segítségével szükséges. Gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus.

Az idősebbek tiszteletére, megbecsülésére, udvariasságra neveljük a gyerekeket

Viselkedésünkkel, nevelési elveinkkel, modell értékűek igyekszünk lenni, a gyermek és a család számára.

7. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI

7.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

7.1.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSÁNAK CÉLJA:

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermektesti fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.
- A helyes életritmus kialakítása.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme.
- A testi, lelki szükségletek és mozgásigény kielégítése.
- A testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés szokásainak alakítása.
- Az egészséges fejlődéshez szükséges biztonságos környezet kialakítása és megőrzése.

7.1.2. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSÁNAK TERÜLETEI, FELADATAI:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Higiénés szabályok betartása / evés előtt kézmosás, saját pohár stb./
- Környezeti ártalmak kiküszöbölése / megfelelő páratartalom, keverőfejes csapok, energiatakarékos égők stb/.
- Közösségbe kerülés előtt és betegség után orvosi igazolás.
- Gyermekbalesetek megelőzése / maguk és társaik megóvására neveljük őket, hibaforrások megszüntetése/.
- Levegő, víz, napfény együttes hatása az edzés. / Nyáron 11-15 óra között nem lehetnek a napon, télen -10 fokig ki kell menni levegőzni !/
- Az egészséges életmód, testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartásmegalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával- szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

7.1.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Teremtse egészséges és biztonságos környezetet a gyermekek fejlődéséhez, alakítson ki a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szabályokat.
- Alakítson ki nyugodt, derűs légkört az óvoda helyiségeiben és az udvaron egyaránt a gyermek fejlődéséhez.
- Segítse elő és támogassa a gyermek önállósodási törekvéseit.

- Biztosítson elegendő időt a gondozási tevékenységekre.
- Alakítson ki egységes szokásrendszert, készítse el a csoport napirendjét, fordítson figyelmet ennek következetes betartására.
- Keltse fel a gyermekek igényét az ápoltságra, gondozottságra, környezetük rendjének megőrzésére, a környezettudatos magatartásmegalapozására.
- Biztosítson megfelelő mennyiségű folyadékot a nap során a gyermekek részére.
- Alakítsa ki a kulturált étkezés szokásait. / Terítés naposok, evőeszközök helyes használata stb/
- Étkezésnél vegye figyelembe a gyermekek eltérő étvágyát, tempóját, ösztönözze őket új ételek megízlelésére.
- Fejlődésük és jó közérzetük érdekében az óvónő ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, esetleges ellenérzését bizonyos ételekkel szemben. Nagy tapintattal segítse, szoktassa őket a kívánt táplálkozási elvárásokhoz. Szorosan működjön együtt a családdal.
- Az egészség védelme, edzése érdekében a lehetőségekhez mérten sokat tartózkodjon csoportjával a frisslevegőn.
- Hívja fel a szülők figyelmét a réteges öltözködésfontosságára.
- Szervezze meg a folyamatos reggeli és uzsonnafeltételeit.
- Teremtse meg a mindennapos mozgás és levegőzés lehetőségét.
- Az óvodapedagógus mesével, énekkel altasson, s figyeljen fel a zaklatott, nyugtalan gyermekekre. Alvási szokásaikat az óvodapedagógus tartsa tiszteletben. Kényelmes ágyakon feküdjenek, csend és nyugalom vegye körülöket.
- Vegye észre a gyermekek állapotában bekövetkezett változásokat, szükség esetén értesítse a gyermek szüleit. / hányás, hasmenés, kiütések stb./
- Segítse elő a gyermekek testi képességeinek fejlődését.
- Szervezze meg a fogmosást, a fogmosás technikájának mindennapos gyakoroltatását.
- Az egészséges életmód alakítása során is vegye figyelembe az anyanyelvi nevelésfontosságát.
- *„Egészségnevelési hetek” elnevezésű projektet dolgozott ki aközponti óvoda nevelőtestülete, melyet évente valósítanak meg a családok aktívbevonásával.*

A projekt célja: A családokkal együttműködő, szeretetteljes, óvodáskor sajátosságainak megfelelő gyermeknevelés, a gyermek testi – lelki egészségének védelmére.

A gyermekek szervezete legyen egészséges, ellenálló és alkalmazkodó képes, mozgásuk legyen összerendezett.

Érzékszerveik fejlettsége tegye őket képessé a differenciált érzékelésre.

- *A projekt feladatai:*

A gyerekek képességeinek fejlesztése annak érdekében, hogy rendelkezzenek önmaguk számára és a közösségi együttéléshez szükséges kulturált egészségügyi szokásokkal. Mozgásigény kielégítése, edzettség, állóképesség fokozása. Kapcsolattartás az egészségügyben dolgozó munkatársakkal (védőnő, egészségfejlesztők) Egészséges táplálkozás megvalósítása érdekében, figyelemfelhívó jelleggel, évszakonként gyümölcs és zöldségnapokat, heteket szervezünk.

- Alapozza meg a környezettudatos magatartás kialakítását. Pl. ne szemeteljenek, óvják a fákat.

7.1.3.1. Az óvodapedagógus feladatai a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek kompenzációja terén:

- Fokozott érzelmi törődést biztosítson a rászorulóknak részére.
- Figyeljen fel a gyermek gondozatlanságára, munkatársai segítségével oldja meg tisztálkodásukat.
- Védje meg a gyermeket a társak esetleges gúnyos megnyilatkozásaitól.
- Törekedjen az érintett családok támogatására, segítse az óvodai gyermekvédelmi felelős munkáját.
- Vegye észre a testi fejlődésben megrekedt, visszamaradt gyermek állapotát./ túl kicsi, alultáplált/
- Szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával intézkedjen a mielőbbi korrekcióról.

7.1.4. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Napirend határozza meg a gyermek mindennapos tevékenységeinek szokásrendszerét.
- A táplálkozás, mely a gyermek háromszori óvodai étkeztetésének kulturált lebonyolítását, az evőeszközök helyes használatának elsajátítását, az egészséges táplálkozást foglalja magába.
- Az öltözködést, melyet mindig a hőmérsékleti viszonyoknak és az adott tevékenységeknek megfelelően végez.
- A mozgás, mint a gyermek mindennapos tevékenysége bárhol is végzi: csoportszobában, tornateremben, udvaron.
- Az ebéd utáni pihenés, alvás az óvodáskorú gyermek életkori szükséglete.
- A test edzése, a levegő, víz, napfény hatásainak kihasználása évszakonként más és más lehetőséget nyújt a gyermek számára.

7.1.5. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN

- Önállóan végzik a tisztálkodással kapcsolatos teendőket.
- A testápoláshoz szükséges eszközöket rendben tartják.
- Rendeltetésszerűen használják a papír zsebkendőt.
- Önállóak az önkiszolgálás terén. / étkezés, öltözködés, toalett használat/
- Épületbe lépéskor használják a lábtörlőt.
- Helyesen használják az evőeszközöket, kulturáltan viselkednek az étkezőasztalnál.
- Betartják az öltözködés helyes sorrendjét.
- Ügyelnek holmijuk rendjére.
- Cipőfűzőjüket megkötik.
- Szívesen mozog a szabadban évszaktól függetlenül.
- Figyelnek saját személyük és környezetük gondozottságára.
- Nem szemetelnek az udvaron, védik a fákat, virágokat stb.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- Kommunikál társaival a közös tevékenységek során.

7.1.6. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSIPROGRAM

CÉL:

Az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi – lelki jólétet, egészséget, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, rendszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Olyan folyamat, melynek eredményeképpen a pedagógusok az óvodában végzett tevékenységet, a PP-ot, a szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét az intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

7.1.6.1. A program tartalma:

- a. egészséges táplálkozás
- b. mindennapos testnevelés, testmozgás
- c. testi és lelki egészségfejlesztése, viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- d. a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- e. a baleset megelőzés és elsősegélynyújtás
- f. a személyi, és a környezeti higiéné

„ A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.” 20/2012 (VIII.31) EMMI rend. 128.§ (5)

Egészséges táplálkozás		
Cél	Feladat	módszer
Az élettani szükségleteknek megfelelő minőségű, tápértékű étkezés biztosítása.	A nyersanyag kiszabati útmutató szerinti étkeztetés megoldása vállalkozásban HungastVital, Atroplusz Kft-k	Adagok mérésének ellenőrzése. Kóstolás, kóstoló füzet vezetése
A táplálkozás egészségügyi ajánlás betartása	Megfelelő mennyiségű tejadag, napi 2 adag zöldség, gyümölcs, kevesebb zsír, só, cukor	Étlapok elemzése. Változatosság
Egészséges ételek, ízek megismertetése.	Minél több zöldség, hal, saláták stb.	Szülőknek előadás, ételbemutató, kóstolás.
Folyadékpótlás	A napi megfelelő vízmennyiség biztosítása	Óvónői felelősség, dajkai feladat, naponta többször is.

Mindennapos mozgás, testmozgás		
Cél	Feladat	Módszer
Szabad játék során kötetlen, spontán természetes mozgások.	Testi képességek fejlesztése: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.	Mozgásos játéklehetőségek biztosítása a csoportszobában, udvaron.
Mozgás	Heti 3-szori alkalom biztosítása a tervezett mozgásfejlesztésre. Tudatos nagymozgások, finom-motorika, egyensúlyérzék fejlesztés, a tér mozgásos megismerése.	Csoportnaplóban megtervezett testnevelés foglalkozások a szabadban, tornaszobában, és a „mozgó kuckóban „.

Mindennapos mozgás	Frissítő, minden izomcsoportot megmozgató mozgás, lehetőség szerint a szabadban, vagy nyitott ablaknál.	Csoportnaplóban tervezett, ellenőrizhető
Közös mozgások szülőkkel, más csoportokkal	Lehetőség szerint a szabadban végzett versenyjátékok, ügyességi, gyorsasági feladatok stb.	Gyermeknap, játszóház szülőkkel. Kirándulások mozgással egybekötve.
Differenciált mozgástevékenység	Jelenleg óvodán kívül végzett speciális mozgások gyakorlása. Óvodán belül végzett tevékenység	Suli foci, úszás, Szivacs kézilabda, birkózás Gyermektánc, Ovi-foci,

Testi, lelki, mentális egészség fejlesztése		
Cél	Feladat	Módszer
A kiegyensúlyozott pszichés fejlődés elősegítése	A megfelelő fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása. Érzelmi stabilitás, értelmi képességek fejlesztése.	Szülőknek előadás tartása, szakember meghívása. Gyermekeknek az ő szintjükön néhány gondolat felvilágosításként. Én sem teszem „pedagógus minta”
Testi lelki egészség fejlesztése	A megfelelő fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása. Érzelmi stabilitás, értelmi képességek fejlesztése.	Napi rendszeres testmozgás. Közös élmények, tapasztalatok gyűjtése. Játékos tanulás.
Mentális egészség „mint a jólét állapotának megvalósítása.	Közösségért végzett tevékenységek fontossága. A stresszel való megküzdés.	Naposi munka – pozitív jelzés. Esetmegbeszélések. Meseelemzés / Mi a jó? /
Egészségnevelési nap	Közös óvodai mozgás, játék. Egészséges táplálkozás.	Közös futás, zenére torna Gyümölcsaláták készítése, védőnő

		bevonása.
--	--	-----------

A bántalmazás és az óvodai erőszak megelőzése		
Cél	Feladat	Módszer
A pozitív viselkedési formák megerősítése	A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését elősegítő helyes, egymást segítő magatartás erősítése.	Dicséret. A segítő, társaival együttműködő magatartás kiemelése többször is a társak előtt.
Az agresszív magatartás elítélése.	A társaira és önmagára is veszélyes gyermeki magatartás megakadályozása.	Családlátogatás az érintett gyermekeknél. Nevelőtestületi értekezlet. Esetmegbeszélés pszichológussal.

Balesetmegelőzés elsősegélynyújtás		
Cél	Feladat	Módszer
Az óvoda óvó, védő előírásai.	A dolgozók figyelmének felhívása a munkavédelmi szabályok betartására.	Munkavédelmi Szabályzat készítése Atlantisz Sé KFT. Évi 1 alkalommal oktatás.
Ne történjen baleset!	Balesetmentes környezet kialakítása. Szabványos udvari játékok beszerzése.	Udvari játékok felülvizsgálata. 4 évente. Három havi,évenkénti szemle, hibák kijavítása karbantartó segítségével.
Felügyelet a gyermekek védelméért.	Óvodánkban nyitástól zárásig óvodapedagógus felügyel a gyermekekre.	Munkaidő nyilvántartás.
Balesetek esetén fontos az elsősegélynyújtás.	Baleset esetén el kell látni a sérültet, orvost kell hívni, értesíteni kell a vezetőt. A balesetet nyilván kell tartani.	Ismételt munkavédelmi oktatás. Munkabaleseti jegyzőkönyv felvétele. Gyermekek figyelmének felhívása. Elsősegélynyújtás gyakorlása.

Személyi, környezeti higiéné		
Cél	Feladat	Módszer

Egyéni higiénés szabályok betartása	Kézmosás fontosságára nevelés. Saját eszközök használata: pohár, evőeszköz, tornafelszerelés, fogmosó eszközök stb. ezek tisztasága. Saját fésű használata	Meglétük ellenőrzése. Törülköző hetente, ágynemű, tornafelszerelés 2 hetente hazaadva kimosásra.
Környezeti higiéné nevelés	Az óvoda tisztasága, az udvar rendezettsége, szellőztetés stb.	A technikai személyzet munkájának ellenőrzése. A gyermekek bevonása a szemétszedésbe, levélgyűjtésbe stb.

7.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGINEVELÉS

7.2.1. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS CÉLJA:

- A közösségi együttélés szabályainak megalapozása.
- A különbözőségek elfogadására nevelés.
- Erkölcsi, akarat tulajdonságok kialakítása, fejlesztése.
- A szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszonykialakítása.
- Az emberi és társadalmi környezetben található szépre és jóra való figyelemfelhívás és ezek megbecsülésére, tiszteletére nevelés.
- Esélyteremtés a más országból érkezett gyermekek számára.
- Esélyegyenlőség biztosítása a sajátos nevelési igényű, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

7.2.2. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS FELADATAI:

- Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- a. A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.
- b. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodaalkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltésjellemezze.
- c. Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- d. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl. az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akarátának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

7.2.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Segítse elő a gyermekek zökkenőmentes óvodai beszoktatását, biztosítson szeretetteljes légkört.
- Közvetítsen pozitív emberi értékeket, kedvező érzelmi hatásokat a gyermekek felé.
- Teremtse csoportjában barátságos, esztétikus környezetet.
- Az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelje a gyermekeket.

- Alakítsa ki a közösségi élet szokásait, alapozza meg a viselkedésre vonatkozó illemszabályokat.
- Segítse a társas kapcsolatok alakulását.
- Segítse a gyermekeket az önálló vélemény-nyilvánítás kialakításában, a kritikaelfogadásában.
- Szervezze meg a csoport ünnepeit, melyek jelentősen szolgálják a közösséggé formálódást.
- Alakítson ki stabil szokás és szabályrendszert, állandó értékrendet, melynek során vegye figyelembe a gyermekek eltérő fejlődési ütemét.
- Mindenkor a gyermekek pozitív tulajdonságait helyezze előtérbe, bánásmódja legyen udvarias, jó modorú, toleráns, viselkedése minta a gyermekek számára.
- Legyen következetes a kialakított viselkedési szokások és szabályok betartásával.
- Segítse a gyermekek szocializációját, tegyen lehetővé minél több közös élményre épülő, közös tevékenységet.
- Az óvoda valamennyi dolgozójának kommunikációja, bánásmódja viselkedése nyújtson utánozható modellt.
- Segítse szociális érzékenységük, én – tudatuk fejlődését.
- A konfliktushelyzetek békés, mindkét fél számára elfogadható megoldására ösztönözzön.
- A személyiségjegyek alakítása során segítse elő erkölcsi tulajdonságaik fejlődését, a gyermekek jellemének alakítását. Pl. önzetlenség, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés stb.
- Irányítsa rá a gyermekek figyelmét a jóra, a szépre.
- Alakítsa ki azokat a képességeket a gyermekekben, hogy tudjanak különbséget tenni a legfőbb érték, a jó (*igaz*), valamint a rossz között.
- Inkluzív szemlélettel nevelje a gyermekeket a különbözőségelfogadására.
- Segítse a más országból érkező gyermekek beilleszkedését.
- Tegye lehetővé a szülők betekintését az óvoda életébe, szervezzen velük közös programokat.
- A hagyományok, ünnepek lebonyolításánál figyeljen arra, hogy a műsor a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő legyen. Differenciáljon a gyermekek életkori, egyéni és eltérő fejlődési üteme szerint.
- Tervezése során vegyen ötleteket a kompetencia alapú óvodai nevelés tématervjavaslatáiból.
- - *A Dienes Lajos Utcai Tagóvoda*, a család témahét megvalósításával az érzelmi nevelés hangsúlyozását tűzte ki célul.

A témahét célja: Az adventi ünnepkörön belül a család szerepe, érzelmi összetartó ereje. Bővüljön a gyermekek ismeretei a családról, az otthon fogalmáról, a családhoz tartozás

fontosságáról. Az anyanyelvi, érzelmi, erkölcsi nevelés fejlesztése a családi ünnepek megbeszélésével, az összetartozás élményének erősítésével, pozitív érzelmek alakításával.

A témahét feladatai: a gyermekek találják meg a fejlettségüknek megfelelő differenciált élmény és tapasztalásszerzési lehetőségeket. A játéktevékenységek sokszínűsége, a cselekvéses tapasztalás a képességek egyéni fejlesztését teszi lehetővé. Olyan új technikákkal, dramatikus játékokkal ismertetjük meg a gyerekeket, amit eddig még nem végeztünk. Az adventi időszakban sok alkalom nyílik meghitt beszélgetésre, az innovatív módszerek alkalmazása közben közösségi összetartozási képességüket is alakítjuk.

7.2.3.1. Az óvodapedagógus feladatai a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek kompenzációja terén:

- Segítse az átlagostól eltérő gyermekbeilleszkedését.
- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő szociokulturális környezetét.
- Lehetőségeihez mértén igyekezzen pótolni a szülői szeretethiányát.
- A magatartászavarok kiküszöbölése érdekében vegye igénybe mozgásfejlesztő eszközeinket.
- A nehezen szocializálható gyermekek részére igyekezzen még több érdekes, közös tevékenységet szervezni.
- Az érzelmileg labilis, sajátos törődést igénylő gyermek, halmozottan hátrányos helyzetű esetében kérje szakember közreműködését.
- Tervezésnél differenciáljon, vegye figyelembe a gyermekek életkori, egyéni és eltérő fejlődési ütemét.

7.2.5. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI

- Beszoktatás. Az egy hetes szülővel történő beszoktatás ideje alatt a gyermek ismerkedik az óvoda és a csoport életével, szokásaival, hagyományaival.
- Hagyományok, ünnepek.

Várakozással tekint az óvodai ünnepek és rendezvények elé, életkori sajátosságainak megfelelően tevékenykedik ezek előkészületeiben, a hagyományok ápolásában.

- Szokások: születésnapok havonta, közös kirándulások.

A csoport életében előforduló, élményeken alapuló szokásokat számon tartja, örömmel és aktívan vesz részt ezeken.

- Közös kommunikáció: vélemény-nyilvánítás, saját érzelem elmondása, problémahelyzetek megoldása.

7.2.6.A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Aktívan vesznek részt a közös tevékenységekben.
- Elfogadják és magatartásukban is érvényesítik az elvárt viselkedéskultúrát.
- A kialakult szokások a gyermekek igényévé válnak.
- Észreveszik a csoport hiányzó tagjait, érdeklődnek utánuk.
- Türelmesen meghallgatják az óvónő és társaik közlését.
- Bekapcsolódnak a foglalkozásba és az óvónő utasításainak megfelelően végrehajtják a feladatot.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel.
- Ébrednek bennük a közösségi tudat, örülnek a közös sikereknek.
- Együtt érznek a társaikkal, keresik a segítségnyújtás lehetőségeit.
- Megoldják konfliktusaikat.
- Bízhatnak önmagukban és társaikban.
- Felelősséget éreznek a vállalt feladatok teljesítéséért.
- Érzelmek, indulataik tudnak uralkodni.
- Önálló véleményt alkotnak. Egyszerű döntések önálló meghozatalára képesek.
- Szívesen kommunikál.
- Betartja az udvariassági szokásokat.
- Igazat mondanak.
- Megbecsülik társaik és saját munkájukat, képesek együttműködni.
- A csoport napi életével kapcsolatos feladatokban aktívan tevékenykedik.
- Ismerik a nemzeti jelképeket, városának, falujának jellemzőit, kötődik hozzá.

7.3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS

MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása- a beszélő környezettel, helyes mintaadással, szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

A gyermek beszéd és kommunikációs készségének alakulása elsődlegesen a családtól függ, de meglévő ismereteire, élményeire, tapasztalataira építve az óvoda rengeteget tehet a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve a gyermek anyanyelvi fejlesztése érdekében.

7.3.1. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS CÉLJA:

- A beszédkedv felkeltése és fenntartása.
- A beszédészlelés és szövegértés fejlesztése.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára-, mint életkori sajátosságra-, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- alkotóképesség- fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

7.3.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Az óvoda valamennyi dolgozójának beszéde modellértékű legyen a gyermekek számára.
- Elfogadó, szeretetteljes légkör kialakítása, ahol a gyermekek bátran megnyilvánulhatnak.
- Használja ki a nap során adódó alkalmakat a beszédfejlesztésre, szókincsbővítésre.
- Tanítsa meg a helyes légzéstechnikát.
- Láttassa meg anyanyelvünk szépségeit.
- Fordítson figyelmet a gyermeki kérdések érvényesülésére, a válaszok igénylésére.
- Figyelje a gyermekek beszéd szintjét, fejlettségét, félévente vezesse az anyanyelvi mérőlapot.
- Állandóan fejlessze saját anyanyelvi kultúráját.
- Szervezze meg csoportjában a beszélőkör nyugodt légkörét, mindennapos helyét és idejét.
- Céltudatosan alkalmazzon nyelvi játékokat a beszédhangok tiszta ejtésének elősegítésére.
- Biztosítson sokoldalú tapasztalatszerzést, változatos tevékenységeket.
- Motiválja őket a figyelemösszpontosítására.
- Hívja fel a szülők figyelmét a beszélgetés fontosságára, a gyermekek meghallgatására.
- Segítse elő, hogy a gyermekek megismerjék a szép, kulturált, udvarias beszéd legfontosabb elemeit.
- Érje el, hogy az anyanyelvi nevelés a hazafiasság tudat, magyarságtudat kialakításának leghatékonyabb eszköze legyen.
- A más országból érkező gyermekek nevelése esetén biztosítson lehetőséget egymás kultúrájának megismerésére.
- Különböző tevékenységekben és élethelyzetekben gyakoroltassa a gyermekek spontánszerzett tapasztalatait.
- Differenciált egyéni képességek alakítása, fejlesztése / beszédprodukciónak, beszédértésnek, nyelvi képességeknek/.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képességek fejlesztése.
- Vizuális percepció / formaérzékelés, formaészlelés /fejlesztése.
- Játékos módon fejlessze az értelmi képességeket.
- Segítse elő a gyermeki kreatív fejlődését.
- Elsődlegesen a szabad játék által törekedjen az értelmi nevelés és kultúraátadás

céljainak megvalósítására.

- Az anyanyelvi nevelés és értelmi fejlesztés feladatainak tervezésekor differenciáljon az életkori, egyéni és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Használjon eszközöket, módszereket a kompetencia alapú óvodai nevelésből és merítsen tématervjavaslatából.
- A *Dienes Lajos Utcai Tagóvoda és a Mátyás Király Utcai Tagóvoda* kifejlesztette az Adventi Készülődés című anyanyelvi-érzelmi projektet, melyet évente egy alkalommal valósítanak meg. A projekt célja: az önismeret, az önkontroll, az empátia, a konfliktuskezelés és az együttműködés elsajátítása, a másokra figyelés fejlesztése. A varázstarisznya megismerésével és használatával tanítjuk meg gyermekeinket indulataik kezelésére és érzelmeik kifejezésre juttatására egyaránt.

A projekt feladatai: A pedagógus segítse a gyermek kifejezőmódjának fejlődését, szókincsének bővítését a mesék, versek, beszélgetések, az anyanyelv segítségével. Olyan környezet, helyzetek megteremtése, ahol a beszélgetés természetes formája a kérdések, információk feldolgozásának. A gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségének figyelembevételével történő fejlesztés. Az adventi hangulat, a várakozás élményének fokozása, ajándékkészítés.

7.3.2.1. Az óvodapedagógus feladatai a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek kompenzációja terén:

- Ismerje fel a beszédhibákat, szükség esetén vegye igénybe logopédus segítségét.
- Küzdjön a súlyosan beszédhibás, dadogó, stb. gyermekek csúfolása, kiközösítése ellen.
- Legyen nagyon türelmes a dadogó gyermek meghallgatásakor, működjön együtt a Pedagógiai szakszolgálat pszichológusával.
- Vegye észre az olvasási, számolási, tanulási nehézségek figyelmeztetőjeleit.
- Segítse elő a tanulási, magatartási zavarok megelőzését, vegye igénybe fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus segítségét.
- Az ingerszegény családi környezetből óvodába került gyermek meghallgatása beszédkedvének felkeltése legyen kiemelt jelentőségű.
- A beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek fejlesztése során alkalmazzon speciális terápiákat. /pl. Diszlexia prevenció, drámajátékok, bábok használata/
- Önképzéssel, továbbképzéssel fejlődjön, megismerve az újabb eszközöket, módszereket a gyermekek fejlesztésének elősegítése érdekében.

7.3.4. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Szívesen beszél, egyéni fejlettségi szintjének megfelelően.
- Ismereteinek bővítése érdekében kérdéseket tesz fel, melyekre választ igényel.
- Meghallgatja a felnőtteket, társai megnyilatkozásait.
- Szívesen vesz részt anyanyelvi játékokban. Érdeklődéssel hallgatja a meséket, verseket, önállóan is próbálkozik bábozással, dramatizálással, mesemondással.
- Megérti az információkat, válaszol a kérdésekre.
- Élmények, gondolatok elmondására képes.
- Végig hallgatja társait, tisztelettel beszél a felnőttekkel, használja a kapcsolatteremtés udvarias formáit
- Kommunikáció közben szemkontaktust tart azzal, akivel beszél.

7.3.5. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Összefüggően beszélnek, melynek során aktívan használják szókincsüket.
- Korának megfelelő pontos érzékelésre, észlelésre képes, gondolkodására a problémamegoldás jellemző.
- Szándékos bevésésre is képes, pl. több verset is megjegyez.
- Mesékben, történeteikben sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás és nem mindig követi az események időrendi, logikai sorrendjét.
- Jellemző rájuk a beszédfejelem, bátran kérdez.
- Élményeit, gondolatait el tudja mondani.
- Társára odafigyel, végighallgatja a mondandóját. Tud szemkontaktust tartani.
- A közölt információt megérti.
- Beszédük, személyiségük tükrévé válik, az általa kiváltott érzelmeket gesztusok és arcjáték kíséri.
- Valamennyi beszédhangot tisztán, helyesen ejtenek.
- Verbális emlékezete korának megfelelő.
- Ismerik és használják az udvariassági kifejezéseket.
- A kijelentő, kérdő mondatokon kívül megfelelően használják az állító, tagadó, felkiáltó, felszólító, óhajtómondatokat.
- Alkalmazzák a jelen, múlt idejű igét, megfelelő ragokat, képzőket, névelőket.

8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEKELVEI

8.1. SZEMÉLYIFELTÉTELEK

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Jelenléte fontos feltétele az óvodai nevelésnek a nevelés egész időtartama alatt.

A nevelőtestület és a nevelőmunkát segítők összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A központi és tagóvodák vezetőinek és óvodapedagógusainak száma összesen: 29 fő

Pedagógiai asszisztensek száma: 9 fő

A technikai személyzet létszáma: 21 fő

Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda személyi állománya

Csoportok	Óvodaped.	Ped.assziszt.	Dajka	Egyéb dolg.	Külsőszakember
5 db	10 fő	2 fő	5 fő	2 fő óvodatitkár karbantartó	orvos, védőnő logopédus

Mátyás Király Utcai Tagóvoda személyi állománya

Csoportok	Óvodaped.	Ped.assziszt.	Dajka	Egyéb dolg.	Külső szakember
7 db	11 fő	4 fő	7 fő	2fő óvodatitkár, karbantartó	orvos, védőnő logopédus

Dienes Lajos Utcai Tagóvoda személyi állománya

Csoportok	Óvodaped.	Ped.assziszt.	Dajka	Egyéb dolg.	Külső szakember
3 db	5 fő	2 fő	3 fő	-	orvos, védőnő logopédus

A Molnaszecsődi Tagóvoda személyi állománya

Csoportok	Óvodapedagógus	Dajka	Egyéb dolg.	Külső szakember
1 db	2 fő	1 fő	1 fő konyhai kisegítő	orvos, védőnő logopédus

A Horvátnádajai Tagóvoda személyi állománya

Csoportok	Óvodapedagógus	Ped.assziszt.	Dajka	Külső szakember
1db	1 fő	1fő	1 fő dajka látja el a konyhai feladatokat	orvos, védőnő logopédus

Intézményünkben 1 fő kivételével minden óvodapedagógus felsőfokú végzettségű. A gyermekcsoportokban kétheti váltásban látjuk el a feladatainkat.

Törekszünk a személyi állandóság biztosítására. Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok hosszú távú megbízatásánál lényeges szempont, hogy emberileg és szakmailag egyaránt biztosított legyen az eredményes együttműködés.

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködésére, összehangolt munkájára van szükség a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Óvodapedagógusaink szakirányú végzettségük alkalmazásával segítik a minőségi nevelőmunkát, mellyel biztosítják a gyermekek képességfejlesztését és a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését.

Nyitottak vagyunk az új ismeretek, módszerek befogadására. Rendszeresen részt veszünk a továbbképzéseken.

Új módszertani képzések során bővítjük az óvodai neveléssel kapcsolatos szakmai ismereteinket, tudásunkat.

A pedagógiai asszisztensek nemcsak az óvodapedagógusok segítői, hanem gyakran ők vannak a gyermekcsoporttal a délutáni időszakban, óvodapedagógus hiányában. Szakmai felelősségükre, nevelő-oktató munkájukra nagymértékben támaszkodik a 3 többszörös óvoda. Igyekszünk őket tovább képezni, szakmai ismeretekkel ellátni, hiszen fontos, hogy minél jobban ismerjék a pedagógiai munka alapjait, a differenciálást, a gyermekek fejlesztését, a hátránykompenzálást stb.

Nevelőmunkánkban az óvodapedagógusok segítőtársa a dajka, aki magatartásával, beszédstílusával, egész személyiségével hatást gyakorol a gyermekekre. Hogy igazi segítőtjévé váljon az óvodapedagógusnak, ismernie kell a csoport nevelési céljait, feladatait. Személyiségét jellemezze az elfogadás, a különbözőség tisztelete. Legszorosabban a gondozás és egészséges életvitelre nevelésben, a szokások rögzítésében, a gyermekek testi szükségleteinek kielégítésében működnek együtt az óvodapedagógusokkal. Irányításukkal a nevelőmunka minden területén látnak el részfeladatokat.

Ők gondoskodnak a csoportszobák és a hozzájuk tartozó helyiségek higiénijáról is.

Az intézményi karbantartók nem csak a feladat ellátási helyükön, hanem más intézményben is látnak el feladatot. Pl. a bölcsőde dolgozója a karbantartó, de a Mátyás Király Utcai Tagóvodában és a Horvátnádajjai Tagóvodában is ellát feladatokat (fünyírás, postázás stb.) vagy a Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda alkalmazottja a karbantartó, de a Dienes Lajos Utcai Tagóvodában is végez udvari munkát.

Az óvoda egészségügyi ellátása:

- Gyermekorvosi vizsgálat évi 1 alkalommal
- Tisztasági vizsgálatok havi 1 alkalommal. /védőnő/
- Hallásvizsgálat nagycsoportban. / védőnő/
- Szemészeti szűrés kiscsoportban. / szemész/
- Fogorvosi vizsgálat évi 1 alkalommal. / fogorvos/

8.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

„Az óvodának rendelkeznie kell a Pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.” / Óvodai nevelés országos alapprogram /

Óvodánk finanszírozása többszornás:

- a. Óvodai önerőből, pályázatok, szponzorok segítségével.
- b. Fenntartó segítségével külön támogatott, vagy a költségvetésből megtakarított összegből.
- c. Alapítványok bevételeiből vásárolt.
- d. Szülők hozzájárulásából.

A kötelező eszköznormában szereplő tárgyakat, melyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel kell elhelyezni.

A megvásárolt eszközök, kialakított helyiségek a gyermekek biztonságát, kényelmét kell, hogy szolgálják. A színek, formák harmóniát árasztanak és a terek tegyék lehetővé a gyermekek szabad játék és mozgásigényének kielégítését.

8.2.1. JEGYZÉK

DR. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde eszközeiről, felszereléséről

Helyiség megnevezése, eszköz	Előírás	Tényleges állapot
I. HELYISÉGEK		
Csoportszoba	Gyermekcsoportonként 1	19
Tornaszoba	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	6
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	4
Játszóudvar	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	7
Óvodavezetői iroda	Óvodánként 1	6
Nevelőtestületi szoba	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	3
Orvosi szoba, elkülönítő	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1
Gyermeköltöző	Gyermekcsoportonként 1	20
Gyermekmosdó, WC	Gyermekcsoportonként 1	18
Kiszolgáló helyiségek:		
Felnőtt öltöző	Épületenként 1	8
Főzőkonyha	Óvodánként 1	1
Melegítőkonyha	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	5
Tálaló-mosogató	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	6
Felnőtt mosdó	Épületenként 1	9
Felnőtt WC	Épületenként 1	9
Mosléktároló	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	3
Szárazáru raktár	Óvodánként –ha helyben főznek	2
Földes áru raktár	Óvodánként –ha helyben főznek	2

Egyéb raktár	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	3
Éléskamra	Óvodánként 1	-
Szertár	Épületenként 1	-
II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉS TÁRGYAI		
Bútorzat és egyéb felszerelés		
I. csoportszoba		
Óvodai fektető	Gyermeklétszám szerint 1	Csoportonként 25
Gyermekszék	Gyermeklétszám szerint 1	Csoportonként 25
Gyermekasztal	Gyermeklétszám figyelembevételével	csoportonként 5
Fényvédő, függöny	Ablakonként, ablak lefedésére alkalmas méretben	Ablakonként, ablak lefedésére alkalmas méretben minden csoportban
Szőnyeg	Gyermekcsoportonként, a padló 1/5-ének lefedésére alkalmas méretben.	Csoportonként 1-2
Játéktartó szekrény vagy polc	Csoportszobánként 2	Az előírtnál több van.
Fektető tároló	Valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges méretben.	19
Élősarok állvány	Gyermekcsoportonként 1	Nincs, a virágok elszórtan vannak a csoportokban a polcokon, az ablakokban
Hőmérő	Gyermekcsoportonként 1	19
Óvodapedagógusi asztal	Gyermekcsoportonként 1	19
Felnőttszék	Gyermekcsoportonként 1	19
Eszköz előkészítő asztal	Gyermekcsoportonként 1	Folyosókon
Textiltároló szekrény	Gyermekcsoportonként 1	19
Edény és evőeszköz tároló szekrény	Gyermekcsoportonként 1	19
Szeméttartó	Gyermekcsoportonként 1	19
2. Tornaszobában:		
Tornapad	2	27
Tornaszőnyeg	1	16

Bordásfal	2	11
Óvodai többfunkciós mászó készlet	1	14
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3 gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Biztosított
3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
Tükör	1	6
Asztal	1	6
Szék	2	24
Szőnyeg	1	6
4. Játszóudvar		
Kerti asztal	Gyermekcsoportonként 1	12
Kerti pad	Gyermekcsoportonként 2	24
Babaház	Gyermekcsoportonként 1	10
Udvari homokozó	Gyermekcsoportonként 1	16
Takaróháló	Homokozónként 1	8
Mozgást fejlesztő eszközök	V. rész szerint	Biztosított

5. Óvodavezetői iroda:		
Íróasztal és szék	1-1	6-6
Tárgyalóasztal	1	Ugyanaz (íróasztal)
Szék	2	7+ kanapé
Telefon	1	6
Könyvszekrény	1	6
Iratszekrény	1	6
6. Nevelőtestületi szoba:		
Asztal	Pedagóguslétszám szerint 1	Egybeépített pedagóguslétszámnak megfelelően
Szék	Pedagóguslétszám szerint 1	40
Könyvtári dokumentum	500	1140
Könyvszekrény	2	4
Tükör	1	Külön helyiségben
Mosdókagyló	1	Külön helyiségben
7. Orvosi szoba, elkülönítő	Berendezése, felszerelése a 26/1997.(IX.3.)NM rendelet szerint 1	
8. Gyermeköltöző:		
Öltözőszekrény, ruhatároló, fogas	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével 1 megfelelő
Öltözőpad	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével megfelelő
9. Gyermekmosdó, WC		
Törülközőtartó	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével megfelelő
Falitükör	Mosdókagylónként 1	Mosdókagylónként 1 megfelelő

Fogmosó pohár - tartó	Gyermeklétszám figyelembevételével	Gyermeklétszám figyelembevételével megfelelő
III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK		
Egyéni tisztálkodó szerek	Felnőtt és gyermeklétszám szerint 1	Felnőtt és gyermeklétszám szerint 1
Tisztálkodó felszerelések	Mosdókagylónként 1	Mosdókagylók között párban használható folyékony szappan adagoló
Fésűtartó	Gyermekcsoportonként 1	Gyermekcsoportonként 1
Törülköző	Felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	Felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3
Abrosz	Asztalonként 3	Asztalonként 3
Takaró	Gyermeklétszám szerint 1	Gyermeklétszám szerint 1
IV. A FELNŐTTEK MUNKA VÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK		
Szennyes ruha-tároló	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	6
Mosott ruha-tároló	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	6
Mosógép+centrifuga	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	8
Vasaló	Épületenként 1	6
Vasalóállvány	Épületenként 1	6
Szárítóállvány	Épületenként 1	12
Takarítóeszközök	Épületenként 1	megfelelő
Kerti munkaeszközök, szerszámok	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Óvodánként 2-3
Hűtőgép	Épületenként 1	6
Porszívó	Épületenként 1	12

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTEKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK		
1. Játékok, játékeszközök		
Különbéle játékformák eszközei	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő (társasjátékok, babák, konyhai játék stb)
Mozgásfejlesztő eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő (Trambulín, tölésér, lépegető stb)
Ének, zene, énekes játék eszközei	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő (hangszerek, ruhák, botok, fejdíszek stb.)
Anyanyelv és kommunikáció fejlesztéséhez	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő (bábok, dramatizálási kellékek, képek stb.)
Értelmi képességeket fejlesztő	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő (logikai játékok, dominók, párkeresők stb.)
Ábrázolótevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő (agyag, színesek, filctollak, festékek, papírok stb.)
Természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését segítő eszközök, anyagok	Gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	Megfelelő (minimatt készlet, képek, magnófelvételek stb.)
Munka jellegű tevékenység eszközei	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megfelelő (Napos kötények, seprű, lapát, öntözőkanna stb.)
2. Nevelőmunkát segítő eszközök		
Videó (lejátszó)	Óvodánként 1	6
Televízió	Óvodánként 1	6
Magnetofon	Három csoportonként 1	7
Diavetítő	Épületenként 1	6
Vetítívászon	Épületenként 1	6
Hangszer (pedagógusoknak)	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	40
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKA VÉDELMI ESZKÖZÖK		
Étel-mintavételi készlet	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	12
Mentőláda	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	nincs
Gyógyszerszekrény (zárható)	Óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	6
Munkaruha	A munka törvénykönyve, v.mint a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1993.évi XXXIII.tv. és végrehajtási rendeletei alapján.	nincs
Védőruha	A munkavédelemről szóló 1993.évi CXIII.tv.és végrehajtási rendeletei alapján és az óvodai munkavédelmi szabályzat szerint	Szemüveg, kesztyű, (dajkáknak karbantartónak bakancs
Tűzoltó készülék	Az érvényes tűzv. szab.szerint	Megfelelő

9. ÓVODAI ÉLETÜNK MEGSZERVEZÉSE

Rugalmas Napirend és Hetirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

A napirend lehetőséget biztosít a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek megszervezésére pl. folyamatos reggeli, szabad játék során kezdeményezés.

Szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét.

Kiemelt a gondozás szerepe, melynek során az óvodapedagógus építi a kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

A gyermek nevelése a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében

zajlik, Óvodánk mindennapjait ünnepek színesítik.

A gyermekek fejlődésének nyomon követését, dokumentálását szolgálják a csoportnapló részét képező fejlődési lapok, melyek félévente tartalmazznak megfigyeléseket.

9.1. NAPIREND

Nyitástól (5.30.-tól, 6.00-tól, 6.30 - 8.30.-ig)

Óvodába érkezés, játék, szabadon választott tevékenység.

7.30 –től – 9 óráig Testápolási teendők. Folyamatos reggeli, aki már befejezte játszik.

9 órától – 10 óráig Mindennapos mozgás, kezdeményezések, verselés, mesélés.

10 órától –11.30.ig Öltözködés, mozgás, levegőzés, udvari játék, esetleg séta.

11.30 –től – 12.45-ig Testápolási teendők. Ebéd.

Előkészületek a pihenéshez. Mesehallgatás vagy zene.

12.45.-től – 14.30-ig Pihenés.

14.30.-tól – 16.30 –ig, 17.-ig, 17.30.-ig (az óvodák fokozatos zárásáig). Folyamatos ébredés.

Testápolási teendők. Folyamatos uzsonna.

Játék hazamenetelig, jó idő esetén az udvaron.

9.2. HETIREND

HÉTFŐ	ének, zene, énekes játék, gyermektánc	naponta: verselés, mesélés
KEDD	rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	mindennapos mozgás, mozgás
SZERDA	szervezett mozgás	
CSÜTÖRTÖK	külső világ tevékeny megismerése	
PÉNTEK	verselés, mesélés, mozgás	

A játékba ágyazott kezdeményezések heti meghatározása csak javaslat jellegű. Egyedül a szervezett mozgás esetében kell, hogy a többcsoportos óvodákban alkalmazkodjanak egymáshoz az óvodapedagógusok, a tornaszoba és a mozgókuckó használatát illetően.

9.3. ÜNNEPEINK

Őszváró, szüreti mulatság	Húsvét
Alapítványi és SZM bál	Részvétel a nyugdíjas klub rendezvényén
Mikulás várás	Anyák napja
Adventi hangulat, Karácsony Betlehemezés, zeneiskolások meghívása	A gyermekek születésnapjának csoportonkénti megünneplése
Nyugdíjasok meghívása	Madarak és fák napja
Farsang	Kirándulások
Március 15 ünneplése	Bölcsődei Gyermeknapon való szereplés
Víz Világnapja	Gyermeknap
Nyílt nap, játszóház	Évzáró a tagóvodákban
Molnaszecsőd gyermekeinek szereplése Öregek Napján	Nagycsoportosok búcsúztatása
Családi nap	Jubileumi rendezvények

9.4. ÓVODÁNK KAPCSOLATAI

9.4.1. A KAPCSOLATTARTÁS ELVEI:

- Fontos alapelv az őszinteségre, nyíltságra épülő együttműködés.
- Törekedjünk, hogy a kapcsolatok segítsék, fejlesszék a gyermekek személyiségét, testi, szellemi fejlődését.
- A család és óvoda álljon a legszorosabb kölcsönhatásban.
- Az óvoda építsen a családi nevelésre.
- A Szülői Szervezet mint összekötő kapocs működjön a család és óvoda között.
- A város 3 általános iskolájával fenntartott kölcsönös, jó kapcsolat segítse a gyermekek és szülők iskolaválasztását és a gyermekek könnyebb beilleszkedését az iskolai életbe.

Együttműködések:

9.4.1.1. Pedagógus – gyermek – szülőkapcsolat

- A gyermek önálló személyiség, szabadságának, jogainak érvényesítése fontos feladat a szülőknek és pedagógusoknak egyaránt.
- A kölcsönös kapcsolatrendszer jellemesse a pozitív érzelmi töltés, bizalom, megbecsülés, őszinteség.
- A szülő és a pedagógus magatartása, megnyilatkozása, kulturáltsága nyújtson követendő modellt a gyermek számára.

9.4.1.2. Pedagógus – család kapcsolat

- Az óvoda tartsa tiszteletben a családi nevelés elsődlegességét.
- Alakuljon ki szoros kapcsolat, együttműködés a családokkal.
- Ismerjék meg egymás nevelési elveit, törekedjenek egységes szemlélet kialakítására.
- A pedagógus a családok szokásainak, sajátosságainak figyelembevételével és annak megsértése nélkül, segítse a gyermek lemaradásának korrigálását, a családi nevelésben felmerülő hiányok pótlását.

A szülő az alábbiakban segítheti munkánkat:

- Betartja az óvodaházirendjét.
- Alkalmazza, elfogadja gyermeke csoportjának szokás-szabályrendszerét.
- Gyermekeivel kapcsolatos eseményeket, problémákat megbeszéli és törekszik az együttműködésre.
- Javaslatával, véleményével hozzájárul nevelő-oktató munkánk hatékonyságához.
- Aktívan részt vesz szülői értekezleteken, közös rendezvényeken, tárgyi feltételek javítását szolgáló közös munkákban.

- A pedagógusok ügyeljenek a pedagógiai etika szabályainak betartására
- Az intézmény vállalja az inkluzív nevelés értékeinek közvetítését, a szemléletformálást. (Pl. külső előadó meghívásával, másságot bemutató játékfilmek vetítésével).
- Az érintett családok izoláltságának oldása (rendezvények szervezése, baráti kapcsolatok erősítése)
- Szülői jogok és kötelességek értelmezésének segítése, gyermekek beiskolázásával kapcsolatban.
- Perspektívák felvázolása a család számára (felvilágosítás szociális juttatásokról, intézménylátogatások szervezése).

Kapcsolattartás formái:

- Nyílt nap a leendő ovisoknak és szüleiknek
- Értesítő levél az óvodai felvételtől
- Szülőértekezlet a nyár folyamán az újszülőknek
/ központi óvoda, /
- Szülővel közös beszoktatás mindenintézményben
 - Családlátogatások
 - Szülőértekezletek, szülőcsoportos megbeszélések
 - Napi információ csere
 - Hirdetőtábla közlései
 - Igény szerinti fogadó órák
 - Szülőkkel közös rendezvények
 - Nyílt napok a szülőknek
 - Nyilvános ünnepek
 - Családi napok
 - Közös kirándulások

9.4.1.3. Az óvoda dolgozóinak kapcsolatrendszere

- Barátságos, derűs légkör jellemezze a mindennapi kapcsolat.
- Kölcsönösen tiszteljék, becsüljék egymásmunkáját.
- Emberi kapcsolataikban törekedjenek nyíltságra, őszinteségre, mélyüljenek erkölcsi tulajdonságaik / segítőkészség, együttérzés, önzetlenség,figyelmesség/

9.4.2. AZ ÓVODA KÜLSŐ KAPCSOLATRENDSZERE

SZÜLŐI SZERVEZET

A Szülői Szervezet összekötő kapocs az óvoda és a család között. Meghatározott munkaterv alapján működik. Véleményezési jogköre van. Segítik a nyilvános óvodai rendezvények lebonyolítását. / óvodabál, gyermeknap /

FENNTARTÓ

Intézményünk fenntartóinak feladata az óvodák működéséhez szükséges alapfeltételek biztosítása. Ellenőrzési és beszámoltatási hatáskörének eleget teszünk.

Az óvoda feladata a naprakész információnyújtás a tárgyi, személyi és pénzügyi dolgokat illetően.

NEVELŐMUNKÁNK SEGÍTŐI: - PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT

- Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő szolgálat

A pedagógiai szakszolgálat munkatársai fejlesztik magatartászavaros és értelmi fejlesztésre szoruló gyermekeinket, végzik a kért vizsgálatokat. A logopédus csaknem napi szinten fejleszti a rászoruló gyermekeket. A beszédfigyelmetekos gyermekek fejlesztését megbízási szerződés alapján végzik.

A gyermekjóléti Szolgálat intézményünk gyermekvédelmi felelősével és a tagintézmény vezetőikkel együttműködve segíti a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek ellátását.

TÁRSINTÉZMÉNYEINK:

Kölcsey Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Int.
Olcsai Kiss Zoltán Általános Iskola
Somogyi Béla Tagiskola

A bölcsődével vezetői szinten napi a kapcsolattartás.

A kisgyermeknevelők és óvodapedagógusok gyakori látogatásokat végeznek egymás csoportjában. A Mátyás Király Utcai Tagóvoda dolgozói gyermeknapkor műsorral, ajándékkal kedveskednek a bölcsődéseknek. Kívánjuk valamennyi óvoda együttműködését a bölcsődével.

A három általános iskolával meghatározott éves munkaterv alapján működünk együtt. Meglátogatjuk volt óvodásainkat, a nagycsoportosokat játszóházba, sportdélutánra visszük. A tanítónők eljönnek ismerkedni jövőbeli elsőseikkel, hozzák volt óvodásainkat. Meghívóikat (nyílt napra, rendezvényre) kiosztjuk a szülőknek. Zeneiskolai szereplésekkor elsősorban volt óvodájába tér vissza muzsikálni a volt óvadás.

KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK:

Körmendi Kulturális
Központ Múzeum és
Könyvtár

A közművelődési intézmények ajánlatait főleg a nagycsoportos gyermekekkel, esetleg középősökkel látogatjuk. A színházi meseelőadásokra nem vásárolunk bérletet, mert így nem tudjuk az előadás árát visszaadni a hiányzóknak, de az előadásokat szép számmal látogatjuk. A városi könyvtár szívesen áll rendelkezésükre könyvekkel, játékszervezéssel, mesefilm vetítéssel. Több alkalommal vettünk részt közös pályázatokon a Faludy Ferenc könyvtárral, melyek könyvtári foglalkozásokat, kirándulásokat, előadásokat foglaltak magukba.

A kiállító terem óvodásoknak szóló kiállításait gyakran látogatjuk.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában óvodánk nyitott és kezdeményező.

- A Kárpát –medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

10. ÓVODAI ÉLETÜNK TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

10.1. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége. A gyermek elemi és pszichikus szükséglete, melynek során a külvilág pozitív és negatív ingereit, valamint belső feszültségét oldja fel. Ezek a hatások a játékban átértékelődnek, beépülnek a személyiségébe. A gyermek a játékában a vérmezsékletének, aktuális érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát. Pszichikumot, kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó, örömforrás is egyben a gyermek játéka. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

10.1.1. A JÁTÉKTEVÉKENYSÉG CÉLJA

- A gyermek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése.
- A gyermek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése.
- Érzelmi, akarati tulajdonságok alakítása.
- Szociális, társas kapcsolatban a viselkedésformálása.
- A játéktevékenységek során anyanyelvi, értelmi, képességeinek fejlesztése.

10.1.2.AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- A napirendben biztosítson minél több időt a gyermekek játéktevékenységeire.
- A szabad játék során az óvodapedagógus biztosítson önállóságot a gyermek számára:
 - a. a játék tevékenységkialakításában
 - b. a játék eszközök megválasztásában
 - c. a társak megválasztásában
 - d. a gyermeki játékelgondolás megválasztásában
 - e. a játszóhely megválasztásában és kialakításában.
- Alakítsa ki az állandó és ideiglenes játszóhelyeket a teremben és az udvaron, könnyen mozgatható, átalakítható berendezési tárgyakkal.
- Segítse a gyermekek hosszantartó, zavartalan játékát, biztosítson hozzá nyugodt csoportléggkört.
- Nyújtson utánozható mintát a játéktevékenységre.
- Empátiás készségével segítse a gyermekek játékának fejlődését, elmélyülését.
- A játék során segítse elő a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődését.
- Bővítse a játékkészletet olyan eszközökkel, amelyek segítik a gyermeki fantázia kibontakozását, ösztönzik, gazdagítják a gyermekek elképzeléseit.
- Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő helyet, időt, eszközt és élményszerzési lehetőséget biztosítson a gyermekek játékához.
- Ha igénylik, ötletekkel segítse a játék folyamat elakadását. Legyen bevonható társ, illetve segítő. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- Segítse a gyermekek játékkapcsolatainak alakulását, keltse fel az együttjátszás igényét.
- Szoktassa a gyermekeket a siker és a kudarcélmény elviselésére.
- Hívja fel a szülők figyelmét is az együttjátszás fontosságára.

10.1.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN

- Inger gazdag környezetet, sokrétű élményanyagot biztosítson a nap során a rászorulóknak részére.
- Vegye észre a játékfejlődésben megrekedt, vagy állandóan negatív mintát utánozó gyermeket, segítse fejlődésüket.
- Tanítsa meg az eszközök rendeltetésszerű használatára, megóvására, a különböző játékszabályok betartására.
- A magatartászavaros, hiperaktív gyermekek részére biztosítson lehetőséget a csoportszobai mozgásos játék megvalósítására. / trambulín, függőháló, egyensúlyozó tölcser stb./
- A szülők szemléletformálása érdekében adjon tanácsot a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő játékeszközök kiválasztásához.
- Működjön együtt a Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusával.

10.1.4. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI

- Gyakorlójátékot játszik, melynek kiindulópontja a véletlen mozgás, cselekvés.

A tevékenység ismételtetése öröm számára és közben ismerkedik az anyagok eszközök tulajdonságaival is.
- Szimbolikus - szerepjátékot játszik, mely a leggazdagabb lehetőséget nyújtójátékfajta. A gyermek saját tapasztalatait, elképzeléseit, pozitív és negatív érzelmeit jeleníti meg.
- Barkácsol, melynek során a játékhoz szükséges eszközöket, kellékeket készít.
- Irodalmi és saját élményeit dramatizálással, bábozással újra átéli. A bábjáték segíti gátlásainak leküzdését, önbizalmának erősödését.
- Spontán, vagy előre meghatározott céllal épít, konstruál. Az elkészített tárgyak, eszközök, játékszerek elkészítése örömet okoz számára.
- Szabályjátékot játszik, melynek során képessé válik bizonyos magatartási és erkölcsi normák betartására, alakul felelősség és feladattudata.

10.1.5. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Legjellemzőbb a gyakorlójáték, szavak, szótagok játékos ismételtetése, építő elemek rakosgatása, homokszórás, vízöntögetés, papírtépés.
- Egyszerű szerepjátékokban az eszközök használatával és az együttjátszással kapcsolatos elemi szabályokat ismerik és betartják.
- Szívesen játszanak egyedül, egymás mellett, vagy 2 – 3 fős csoportokban.
- Ismerik a játékszerek helyét, vigyáznak rájuk.
- Közvetlen környezetük történéseiből képesek egyszerű cselekmények, néhány szereplős eljátszására.
- Segítenek az óvónőknek játékeszközök, kellékek készítésében, javításában.
- Szívesen mozgatják a bábokat, hangjukat utánozzák, az óvónő bábjátékát érdeklődéssel figyelik.
- Építő, konstruáló tevékenységüket az összerakosgatás és szerkesztés öröme vezérli.
- Képesek egyszerű játékszabályok betartására mozgásos játékokban.
- Örömmel, önfeledten játszanak.
- Elmélyült, kitartó játéktevékenységre képesek.
- Időnként még megjelenik a gyakorlójáték, másfajta játéktevékenység elemeként.
- Képesek maradéktalanul alkalmazkodni, betartani a játék és a társas viselkedésszabályait.
- Megértik és elfogadják társaik ötleteit, javaslatait.
- Összetettebb, sokszereplős szerepjáték szervezésére és eljátszására is képesek.
- Önállóan tervezik tevékenységüket, kiválasztják a szereplőket és a megfelelő eszközöket.
- Az együttjátszás során tartós és mély kapcsolat alakul ki.
- Maguk kezdeményezik a barkácsolást, a létrehozott eszközöket felhasználják játékaikban.
- Hosszabb, bonyolultabb történeteket jelenítenek meg bábozással, dramatizálással.
- Önállóan, igényesen építenek, konstruálnak, bonyolultabb elemeket, sokféle eszközt és anyagot használnak fel.
- Nagyobb ügyességet, szellemi erőkifejtést igénylő szabályjátékot játszanak.
- Egymást is figyelmeztetik a szabályok betartására.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekcsenek.
- Játéktevékenységüket gyakran mozgással, beszéddel kísérik.

- A játéktevékenységek során ideális körülmények alakulnak ki a beszédfejlődéséhez.

10.1.6. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 4 – 5 ÉVES KORBAN:

- Fokozatosan újabb eszközök, játékszerek használatát sajátítják el.
- Egyre inkább igénylik a kisebb – nagyobb csoportokban történő együttjátszást.
- Kötődnek szerepekhez, képesek cselekedeteik összehangolására.
- Az egyszerűbb szerepjátékot önállóan szervezik, témaválasztásuk fokozatosan bővül és mélyül.
- Az óvodapedagógus segítségével eszközöket, kellékeket készítenek.
- Képesek egyszerű történetek, mesék dramatizálására, bábozásra.
- Építéjük, konstruálásuk, szorosan kapcsolódik a szerepjátékokhoz.
- A győzelem érdekében fokozottan figyelnek a szabályok betartására. Egyéni érdekeiket alárendelik a játszócsoporténak.

10.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

A többnyire játékos mozgásokkal kísért mondókák, versek, az érzelmi és anyanyelvi nevelés fontos eszközei. A mindennapos verselés, mesélés, a mesélővel való személyes kapcsolat, a mesélés hangulata, a gyermek élmény feldolgozásának belső képvilága, segíti a gyermek mentális higiéniájének kialakulását. A mese a gyermek értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője, mely feloldást és megoldást kínál a gyermek szorongásaira. Az élményszerűen előadott irodalmi alkotások meghallgatása, befogadása, fejleszti a gyermek aktív és passzív szókincsét, képzeletét, valamint beszédre késztet.

10.2.1. A VERSELÉS, MESÉLÉS CÉLJA:

- Az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A magyar kultúra értékeinek átörökítése, a néphagyományok őrzése.

- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése, a népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek segítségével.
- Változatos irodalmi élmények közvetítése pl. színházi előadás, bábozás, dramatizálás,
- A szülők nevelési szemléletének megváltoztatása. /Tv, számítógép negatívhatása/.

10.2.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Érzelmi ráhatások segítségével teremtsen meg, csoportjában a mesehallgatáshoz szükséges „áhitatos” csendet.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Szervezze meg a naponkénti két mesélés, verselés meghatározott helyét és idejét.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
- Az óvodapedagógus előadásmódja legyen élményszerű, érvényesítse a beszéd zenei elemeit, „varázsolja el a gyerekeket.” A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.
- Változatos irodalmi élményeket közvetítsen.
- Az irodalmi anyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyermekek életkorisajátosságait.
- Teremtse meg a gyerekek önálló irodalmi kezdeményezéseinek feltételeit.
- Fejlessze a gyermekek mesetudatának alakulását. A mese-képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- A mesélés, verselés után válaszoljon a gyerekek spontán kérdéseire, beszélgessen velük.
- A csoportban mindig előkelő helyen legyenek a könyvek, bábok.
- Késztesse a gyermekeket a szabad meseválasztásra.
- Használja ki a báb és színházi előadások adta lehetőségeket.
- Szervezzon könyvtárlátogatásokat.

- Függessze ki a hirdetőtáblára az ismételt vers, mese, mondóka anyagát. Hívja fel a szülők figyelmét a személyes mesélés, verselésfontosságára.
- Költészet Napja alkalmából a *Mátyás Király Utcai Tagóvoda* évek óta tehetséggondozó versmondást kezdeményez, melyre a szülők készítik fel a gyermekeiket, ugyanezt megünnepli a *Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda székhelyintézmény is*.
- A néphagyományok őrzése céljából elevenítsen fel csoportjában népi szokásokat, rigmusokat: Népi lakodalmas, Kiszézés, Regölés, Betlehemes játék, Lucázás, Farsangi csúfolkodás stb.
- A *Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda székhelyintézmény* évek óta rendszeresen megünnepli a népmese napját, megéli a népszokásokat: szüreti felvonulás-, multság, Márton napi liba-hét, Karácsonyi ünnepkör, Lucázás, regölés, betlehemezés, három királyok járás, Húsvét, Pünkösöd stb.
- Ösztönözze a gyermekeket vers, mese önálló előadására, saját mese kitalálására és annak mozgással vagy ábrázolással történő kombinálására.
- Az irodalmi anyag tervezése során differenciáljon a gyermekek életkori, egyéni és eltérő fejlődési üteme szerint.

10.2.2.1. Az óvodapedagógus feladatai a szociálisan hátrányos helyzetű

gyermek kompenzációja terén:

- Használja fel a mesék nyújtotta lehetőségeket az érzelmileg labilis gyermekszorongásának oldására. / Fontosak a beöltözések, a másik bőrébe bújás /.
- Próbálja ellensúlyozni az otthoni tévénézés, videózás esetleges negatív hatásait.
- Hívja fel a szülők figyelmét a személyes mesélés fontosságára, ajánljon irodalmi műveket.
- Emelje ki a pozitív erkölcsi tulajdonságokat, különösen a magatartászavaros gyermekek esetében.
- Használja a bábót, mint eszközt a személyesebb kapcsolatteremtéshez, a gyermekbátrabb megnyilatkozásához.

10.2.3. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Képes és meséskönyvek nézegetése, hozzájuk történet kitalálása.
- Az óvodapedagógus és szülő mesélésének meghallgatása.
- Versek, mondókák mondogatása, hozzájuk kapcsolódó ritmikus mozgással kísérve.
- A bábok segítségével mesék, mondókák, versek mondogatása
- Dramatizálás. Az ismert mesék eljátszása, felvállalva a szerepet és „beöltözve”.

Életkori sajátosságoknak megfelelő javasolt tartalmak:

2,5-3 - 4 évesek: ismerkedés a képeskönyvekkel, mondókák, mondókamesék pl. Török és a tehenek, rövid versek, állatmesék, rövid történetek, formulamesék.

4-5 évesek: mondókák, versek, történetek, hangutánzó mese, láncmese, egyszerűbb tündérmese kiszámolók, csúfolódók.

5 – 6-7 évesek: hosszabb versek, felelgetők, tréfás mesék, tündérmesék, szólások, közmondások, verses mesék, népi játékok

10.2.4. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- A gyermekek szívesen és önként vesznek részt a kezdeményezésben, játék közben rigmusokat mondogatnak.
- Várják és kérik az elhangzott mesék, versek, mondókák gyakori ismételtetését.
- Szívesen szerepel, mond verset, rövidmesét.
- Megjegyeznek 10-12 mondókát, 6-8verset.
- Képesek a folytatásos mesék, meseregények történéseinek összekapcsolására.

- A mesehallgatás kialakított szokásait megtartják.
- Képesek a mese cselekményének figyelmes végighallgatására, belső képzeleti képalkotására.
- A mesében elhangzott szavakat, mesehősöket gyakran beleszövik játékukba is.
- Önállóan, hosszan nézegetik a meséskönyveket, kéri a felnőttet, hogy meséljen belőle.
- Az elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tudja.
- Meséket dramatizálnak, báboznak, melyeket előadnak a szülőknek is.
- Képes saját verset, rövid történetet alkotni.
- Érdeklődnek a betűk iránt, gyakran olvasást utánoznak.
- Vigyáznak a könyvekre, a színházi előadásokat / mese, báb/ figyelmesen végighallgatják.

11. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodában az ölbeli játékok, az éneklés, a zenélés, örömet nyújtanak a gyermeknek és felkeltik a zenei érdeklődését. A zenei nevelés formálja ízlésüket, fejleszti ritmusérzéküket. A zenei készségek, képességek fejlesztése az egész személyiség harmonikus, sokoldalú fejlődésére hat, lehetőséget nyújt az egyéni felzárkóztatásra, tehetséggondozásra.

Az énekes népi játékok, kortárs alkotások, fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és kreativitásának alakításában.

11.1. AZ ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC CÉLJA

- A zene iránti érdeklődés felkeltése.
- A gyermek zenei hallásának, éneklési készségének, ritmusérzékének, harmonikusmozgásának minél korábbi fejlesztése.
- A tánclépés alapjainak elsajátítása.
- Jókedvű énekelgetésre serkentés bármely tevékenységközben.
- A magyar népi értékek megismertetése pl. népdalok, néptánc, népszokások, népi hangszerek.
- A más országból érkező gyermekek zenei kultúrájának megismertetése.

11.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- A játékidő, a kötetlen kezdeményezések idején alakítson ki elegendő helyet az énekes játékhoz.
- Juttassa a gyermekeket zenei élményekhez: szép, tiszta énekével, hangszeres játékaival, közös énekléssel, zeneművek meghallgatásával.
- Érzékeltesse, hogy a zenének esztétikai hatása van, érzelmeket fejez ki, érzéseket fogalmaz meg.
- A zenei anyag kiválasztásánál törekedjen a népdalok, népi játékok előterébe helyezésére, elevenítsen fel népszokásokat, pl. betlehemezés, lakodalmas játék, kiszézés.

- Fejlessze saját zenei kultúráját, műveltségét.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét.
- Segítse a gyermekek egyenletes lüktetésének, ritmusérzékének fejlődését tapssal, hangszerekkel.
- Ismertesse meg a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú relációk különbözőségét.
- A zenei emlékezet fejlesztését gyakoroltassa dallamfelismeréssel, dallambujtatással.
- A műdalok, zenei szemelvények alkalmazásakor ügyeljen a hiteles, értékes művek válogatására.
- A zenehallgatást kapcsolja össze különböző tevékenységekkel pl. ritmikus lépések, festés, mozgás
- Adjon teret a gyermekek önálló zenei törekvéseinek.
- Tartson folyamatos kapcsolatot a városban működő zeneiskolával és néptánc-csoportokkal. / Kölcsey Utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény néptánccsoportja, Béri Balogh Ádám Táncegyüttes, Senior Néptánc Együttes/
- *A Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és a Mátyás király Utcai Tagóvoda, valamint a Dienes Lajos Utcai Tagóvoda* óvodapedagógusai gyermektánc foglalkozásokat tartanak a délutáni időszakban az arra jelentkező gyerekeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a szülők megismerjék az óvodai ének, zene, énekes játék és gyermektánc anyagát.
- Merítsen a kompetencia alapú óvodai nevelés föld, levegő, tűz, víz tématervjavaslatáiból.
- A tervezésnél vegye figyelembe a gyermek életkori, egyéni és eltérő fejlődési ütemét.
- Amennyiben van az intézményben, vegye figyelembe a nemzetiségi és etnikai kisebbség zenei kultúráját is.
- Minél több hangszerrel ismertesse meg a gyermekeket és segítse használatukat pl. csengettyű, rázókosár, kerepelő, triangulum stb.
- Hívja el a zeneiskola diákjait hangszeres bemutatóra, zenei előadásra.

11.2.1. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS

HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN:

- Segítse a nehezen szocializálható gyermek bekapcsolódását a közös éneklésbe, zenélésbe.
- Tegye lehetővé, hogy az ingerszegény környezetből érkező gyermek is sokrétű zenei élményhez juthasson.
- Használja ki a zenehallgatás lehetőségeit a nehezen kezelhetőgyermeknél.
- Zenei képességek fejlesztése során vegye észre a gyermek tanulási nehézségeit jelző tüneteket.

11.3. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Figyelmesen hallgatja az óvodapedagógus énekét, hangszeres játékát.
- Közösen és egyedül is mondókázik, énekel.
- Örömmel és szívesen játszik énekes játékot, amikor énekét a tanult, vagy kitalált mozgással kíséri.
- Ritmushangszereken játszik. pl. dob, cintányér, xilofon stb.
- Zeneműveket hallgat, közben próbálja elmozogni, festeni a kiváltott érzéseket.
- A hallott ritmusmotívumokat visszaadja tapsolással, dobbantással.

Az életkori sajátosságoknak megfelelő javasolt tartalmak:

2,5 - 3 – 4 évesek: 6-8 mondóka, ölbeli játékok, 10-12 énekes játék, 1-2 műdal

A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvinttávolságot.

A játékok egyszerűek, utánozó mozgással kísért, megszemélyesítő szerepjátékok legyenek.

- 4-5 évesek:** A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen félhang.
- A negyed szünet és szinkópa is előfordulhat a negyed és páros nyolcad mellett.
- 4-5 új mondóka, 12-15 énekes játék, 2-3műdal.
- A játékok csoportos jellegűek: körjátékok, párválasztó, sorgyarapító, szerepcserélő.
- 5-6-7 évesek:** Megjelenhet a félhang, a dalok hangterjedelme továbbra is a nagy hatod távolságban mozogjon.
- 4-7 új mondóka, 15-18 énekes játék, 3-4 műdal.
- Ismerjenek meg minél változatosabb játékformát pl. hidas, kapus.
- Népszokások, rigmusok felelevenítése, egyszerű tánclépések gyakorlása.

11.4. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- Bátran énekel, akár egyedül is.
- Egyszerű dallammotívumokat visszaénekelnek.
- Mozgása esztétikus, ritmust követő.
- Felismerik és alkalmazzák a magas-mély, gyors-lassú, halk-hangos köztkülönbségeket.
- Felismerik a dallamokat dúdolásról, hangszerről, jellegzetes motívumról.
- Szívesen hallgat zenét.
- Megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon.
- Érzékelik és kifejezik a dalok, mondókák egyenletes lüktetését, ritmusát. Ritmusmotívumokat visszatapsolnak.
- Szép testtartással egyöntetűen körbejárnak.

- Kedvvel és esztétikusan végzik az egyszerű játékos, táncos mozgásokat.
- Használják az ütőhangszereket / dob, cintányér, triangulum./.
- Maguk is kitalálnak egyszerű dallamfordulatokat,mondókákat.
- Képesek zenei élmények befogadására.
- Fogékonysága életkorának megfelelő.
- Ismeri a népszokásokhoz kapcsolódó dalokat, dalos, játékokat, rigmusokat pl. Pünkösddőlés.
- A zenei nevelés segítségével bővül szókincsük, fejlődnek értelmi képessége

12. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé. A gyermekek esetében nem a végeredmény az elsődlegesen fontos tényező, hanem a hozzá vezető út.

Nagyon fontos a kapcsolata az anyanyelvi neveléssel, mert a szóban el nem mondható képzelet jelenik meg az alkotásokban. Az ábrázoló tevékenységhez kapcsolódó beszéd ösztönzésével sokoldalúan fejleszthető a gyermek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége.

12.1. A RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA CÉLJA, FELADATA:

- Gyermeki igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre.
- Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása.
- A helyes ceruzafogás, ecsetfogás elsajátítása.
- A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi megjelentetése, a szabad önkifejezés biztosítása.
- Tér, forma, szín képzeleteinek, és a képi gondolkodás fejlődésének elősegítése.

12.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Az óvodapedagógus az egész nap folyamán tegye a gyermekek számára elérhetővé a rajzolás, mintázás, festés, kézi munkához szükséges eszközöket.
- A bútorok és a gyermekruha védésére használjon könnyen tisztítható terítőt és köpenyt vagy „apa-köpenyt ingből”. A tevékenységek után alaposan mossanak kezet.
- Ismertesse meg a gyermekeket a különböző anyagokkal, technikai megoldásokkal / agyagozás, nemezelés, üvegfestés, szövés, nyomatok, stb. /.
- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlesztésének.
- Változatos anyagokat, eszközöket biztosítson a mintázás és ábrázoló tevékenységhez / olló,tű, gyurma, zsírkréta, festék stb/.
- Balkezes gyermeket ne erőltessen jobb kézzel való munkálkodásra.
- Az egyéb tevékenységek, a szabad játék mellett mindig adjon lehetőséget a szabad alkotásra az egész napos óvodai nyitva tartásidején.
- Biztosítson minden gyermeknek az elkészült munkák részére dossziét, melyet a szülők is megkapnak.
- Keltse fel a gyermek igényét az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- Tervezésnél tartsa szem előtt a gyermekek ábrázoló és konstruáló képességbeli különbözőségét, eltérő élményanyagát, életkori, egyéni fejlődési ütemét.
- Biztosítsa a témaválasztás lehetőségét, fejlessze a képi gondolkodást.
- Segítse a gyermeki fantázia szabadáramlását.
- Mindenkor vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlettségét, fejlődési ütemét.
- *Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda* pedagógusai tehetséggondozás keretében „Mini kiállításokat” szerveznek az intézmény aulájában a kiválasztott gyermekek munkáiból. Családi rendezvény, zenei műsorral, ajándékkal.
- Érvényesítse a fokozatosság elvét. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.
- Ösztönözze a gyermekeket a színek széles skálájának használatára.

- Teremtse meg az udvari ábrázolás, építés lehetőségeit. / aszfaltrajzok, homokvár stb/.
- Fejlessze esztétikai érzéküket, szép iránti nyitottságukat, fantáziájukat.
- Használja ki a város adta lehetőségeket a műalkotások megismertetésére. Képtár, múzeumlátogatás, városnézés.
- Legyen igényes a környezete formálásában.
- Időszakonként elemezze a gyermekmunkákat, kísérje figyelemmel fejlődésüket, küldje rajzpályázatra a tehetséges gyermekek munkáit. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
- A gyermekek által létrehozott alkotásokat értékelje pozitívan. Pl. legyen ajándék a szülinaposnak.
- Használjon természetes anyagokat pl. termések, textil,fa.
- A kompetencia alapú óvodai nevelés levegő, föld, tűz, víz tématerv javaslataiból merítsen ötleteket.
- Ösztönözze a szülőket, hogy otthon is engedjék felügyelet mellett a tű, olló, késhasználatát.
- Használja ki az évszakok adta lehetőségeket az eszközök, anyagok felhasználása során.

12.2.1. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN:

- A tevékenységek során juttassa sikerélményhez a gyengébb képességű gyermeket is.
- Vegye figyelembe, hogy a különböző tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás stb. fontos szerepet játszanak a gyermek személyiségfejlesztésében.
- A gyermekmunkák elemzésekor figyeljen fel a gyermek érzelmi életére pl. kisebbségi érzés, testvérféltékenység, félelem az apai szigortól stb.
- Az ábrázolás során különösen figyeljen fel a diszgráfia tüneteire, vegye igénybe szakember segítségét.
- Segítse a negatív élményektől való megszabadulást, próbálja kirajzoltatni a problémákat.

12.3. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Rajzol, fest a nap folyamán, bármikor, ahogy kedve tartja, különböző méretű papírokra, földön, asztalon vagy állványon, ujjal, ecsettel, zsírkrétával stb.
- Mintáz elképzelései alapján és megfigyeléseit felhasználva.
- Az építés során játékokat, tárgyakat rakosgat, térbeli alakzatokat hoz létre.
- Mintáz tetszés szerint választott anyaggal / só-liszt gyurma, agyag stb./.
- Képalakítása során jelentősen fejlődnek téri viszonyai.
- A kézi munka végzésekor sokfajta anyagot felhasznál pl. textil, fonal, bőr, gyöngy, termés és változatos technikákat alkalmaz pl. tépés, vágás, hajtogatás, szövés, varrás, montázkészítés stb.
- Műalkotásokkal ismerkedik könyvek, képek nézegetése során, könyvtár, kiállítások látogatása alkalmával.

12.4. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Bátrak, ötletesek az építésben, alapvető térviszonylataik vannak.
- Élményeiket, elképzeléseiket biztonsággal jelenítik meg képalakításaik során.
- Szem-kéz koordinációjuk összerendezett.
- Megfelelő a finom motorikus képességük, biztos a vonalvezetésük.
- Vonalvezetésük balról jobbra halad.
- Ismerik a színeket, színhasználatuk változatos, érvényesítik kedvenc színeiket.
- Formaábrázolásuk során hangsúlyozzák a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Emberábrázolásaikban jelzik a legegyszerűbb mozgásokat és törekednek a részletek kidolgozására is.
- Elképzelés és megfigyelés alapján is tudnak formákat mintázni.
- Saját „műveikről” és a műalkotásokkal kapcsolatban is szóbeli véleményt nyilvánítanak.
- Képesek önállóan egyszerű játékokat, kellékeket készíteni.
- Egyre önállóbban alkalmazzák a megismert technikákat.
- Egyénileg díszítenek tárgyakat, apró ajándékokat készítenek.
- Részt vesznek az óvodai környezetszépítésében.
- Alkotás közben ügyel környezete és saját maga munkája tisztaságára.
- Képesek rácsodálkozni a szépre, esztétikuslátványra.
- Figyelmük egyre inkább technikai tudásukat aktivizálja.
- Ismernek 2-3 műalkotást, jellegzetes épületet, hidat stb.

13. MOZGÁS

Az óvodáskorú gyermeket nem lehet elképzelni tartósan nyugalmi állapotban. Ez a kor a motoros aktivitás megnyilvánulásának korszaka, mozgásigénye életkori sajátosság. A 2,5-3-6-7 évesek olyan biológiai, pszichológiai változáson mennek át, melyek döntő módon kihatnak a felnőttkori személyiségre. A mozgás fejleszti a gyermekek motoros képességeit / erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség/. Kedvező hatással van az idegrendszerre, keringési és légzőszervekre, a helyes testtartás kialakulására. Fejlődnek érzelmi, erkölcsi, akarati, esztétikai és munka jellegű tevékenységei.

13.1. A MOZGÁSFEJLESZTÉS CÉLJA:

- A gyermekek mozgáskedvének felkeltése és a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás kialakítása.
- Egészséges életritmus kialakítása.
- Testi képességek, fizikai erőnlétfejlesztése.
- Koordinált mozgáskialakítása.
- Téri tájékozódásfejlesztése.
- Mozgáskultúrájuk alakítása.

A mozgásfejlesztés területei:

- Szabad játékban mozgásos tevékenységek.
- Mindennapos mozgás / 5-30 perc /.
- Szervezett mozgás.

13.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Szervezze meg a mindennapos mozgás feltételeit, a szabad játéokban, a mindennapos testnevelés során és a heti 1-2 szervezett testnevelésalkalmával.
- Biztosítson kellő időt, eszközt a tetszés szerinti mozgásformák gyakorlására.
- Mozgásra inspiráló eszközök kiválasztása, folyamatos cseréje.
- Tartsa szem előtt a gyermekek életkori és testi sajátosságait, egyéni és eltérő fejlődési ütemét és ennek megfelelően differenciáljon.
- Segítse elő, hogy a szabad játék során is végezzenek mozgásos tevékenységet.
- Vonja be a dajkát a tornaszobába kíséréshez, eszköz előkészítéshez, gyermekfelügyelet és balesetek megelőzése végett.
- Fejlessze a testi képességeket, fizikai és szellemi aktivitásukat, erkölcsi tulajdonságaikat.
- A rendszeres mozgással alakítsa ki az egészséges életritmust.
- Keltse fel a gyermekek igényét a napi rendszeres mozgásra, bátran, örömmel mozogjanak..
- Használja ki a tornaterem, mozgókuckó, a csoportszoba, az udvar adtalehetőségeket.
- Használja ki az udvari játékeszközök sokféle mozgáslehetőségét, a szabad levegőhatását.
- Nyújtson változatos lehetőséget a nagy és finommozgások, valamint a mozgáskoordináció fejlesztésére.
- A mozgásos játékok szervezése során törekedjen az erő és állóképesség fejlesztésére, az emberi szervezet teherbíró képességének növelésére.
- Kiemelt feladat az egyensúlyérzék, testséma fejlesztés, térpercepció fejlesztés, finom-motorika és a keresztcsatornák fejlesztése.
- Törekedjen kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására./ mindenki játszhat benne, nincs győztes, vagy vesztes, a mozgás öröm, nincs agresszió, tolerancia és empátia dominál/
- Az önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető viselkedés fejlesztése céljából szervezzen versenyeket, mozgásos szabályjátékokat, csoporton belül, vagy más csoporttal. Mind a 3 körmendi óvoda külön foglalkozik heti 1 alkalommal a nagycsoportos gyermekekkel, amikor szabály és versenyjátékokat játszanak. A *Dienes Tagóvoda* 2018-tól 10-10 nagycsoportos gyermek részére a város óvodáiból váltóversenyt hirdetett egy alkalommal az

intézményében.

- Szervezzen rövid kirándulásokat, túrákat a Várkertbe, Rába partra, vidékiek a falu körül.
- Használja az AYRES és egyéb mozgásfejlesztő eszközöket.
- Lábtorna

Az egészséges életmód alapfeltétele a mozgás, az összehangolt mozgáshoz azonban teherbíró talp-, illetve lábizmok szükségesek. Kialakult lábboltozat helyes megtartásához az elsődlegesen résztvevő izmokat kell sokat dolgoztatni, erősíteni. A játékos lábtorna gyakorlatait a foglalkozások anyagába építjük be.

- A mozgásfejlesztés során is követelje meg az udvariassági kifejezések használatát, a szép beszédet, az egész mondatos válaszokat.
- Merítsen ötleteket a mozgásfejlesztéshez kompetencia alapú óvodai neveléstématerv javaslataiból.
- A *Dr. Batthyányé Coreth Mária Óvoda* gyermek-jóga szakember óvodapedagógussal is rendelkezik, aki heti 1x lehetőséget nyújt délutáni foglalkozáson való részvételre.
- Tájékoztassa a nagycsoportos szülőket a városi uszodában szervezett úszó-tanfolyam lehetőségéről.
- Hívja fel a szülők figyelmét a nagycsoportos fiuknak szervezett általános iskolai „foci-suli” lehetőségére.
- Óvodáink nyitottak a külső szervezővel megvalósított mozgásos programokra is pl. szivacs kézilabda, birkózás, kosárlabda.
- Figyeljen fel a tehetséges gyermekekre, végezzen tehetséggondozást

13.2.1. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS

HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN:

- Biztosítsa a speciális mozgásfejlesztés lehetőségeit. Alkalmazza a továbbképzéseken tanultakat.
- Használja ki az AYRES eszközök nyújtotta lehetőségeket a tornateremben, csoportszobában, udvaron egyaránt. / felfüggesztett háló, egyensúlyozó tölcsér, nagylabda, kötélhágcsó stb./
- Törekedjen a hiperaktív, a magatartászavaros gyermekek mozgásigényének mindennapos kielégítésére. Használja ki a fejlesztő pedagógusok egyéni fejlesztésének lehetőségét.
- Segítse elő a mozgásszervi rendellenességek megelőzését, korrekcióját. Vegye igénybe konduktorsegítségét.
- Törekedjen az egyensúlyzavarral küzdő gyermekek mozgástól való félelmének leküzdésére.

13.3. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- A gyermek örömmel végez szabad mozgást.
- A felnőtt által szervezett mozgástevékenységet végez.
- Utánzó, szerep, futó és szabályjátékot játszik.
- Változatos módon használja a labdát és egyéb kézi-szereket.
- Természetes és speciális járó és futógyakorlatokat végez.
- Gimnasztikai feladatokat végez változatos alapformában.
- Távol, magas és mélyugrást végez.
- Gurul a test hossz tengelye körül és gurulóátfordulást végez előre (hátra).
- Egyensúlyoz különbözőszereken.
- Változatosan mászik, csúszik, kúszik.

Életkori sajátosságainak megfelelő javasolt tartalmak:

2,5 – 3 – 4 évesek: Természetes nagymozgások: járások, futások, csúszások, bújások, mászások eszközök fölött, alatt.

4-5 évesek: Szem-kéz, szem-láb koordináció pl. labdajátékok, ugróiskola, ugrókötelezés, Egyensúlyérzék fejlesztés pl. láncos lépegető, hinták, Greiswald, tölcsér stb. Gurulások előre, hátra, hossz tengely körül. A tér mozgásos megismerése pl. futás jelre guggolás. Tűz, víz repülőjáték. Oldaliság megismerése: jobb-bal. Kézre szalag eleinte.

5-6-7 évesek: Keresztcsatornák fejlesztése: elvégzik a látott, hallott feladatot. Finommozgások fejlesztése eszközökkel pl labdával, bottal, szalaggal, babzsákkal. Szabályjátékok végzése. Csapatversenyek, sorversenyek

13.4. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik, növekszik teljesítőképességük.
- Gyorsan, kitartóan mozognak.
- Kialakul a szem-kéz, szem-láb koordináció.
- Fejlődik egyensúlyozó és tájékozódó képességük. Tud rollerezni, biciklizni.
- Pontosan betartják a versenyjátékok szabályait.

- Képesek a természetes járás ütemének, irányának megváltoztatására.
- Magabiztosan alkalmazza a jobb, bal kifejezéseket és tudja is annak értelmezését.
- Vezényszavak segítségével bizonyos gimnasztikai gyakorlatokat egyöntetűen hajtanak végre.
- Ugrások során biztonságos elrugaszkodásra és talajfogásra képesek.
- Változatosan, biztos fogással használják a labdát és a kézi szereket.
- Képes alkalmazkodni a társaihoz, együttműködő, segítőkész.
- Egészséges versenyszellemmel küzd.

14. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Külső világon, környezetben értjük egyrészt a külső természeti környezetet / föld, levegő, víz, növények, állatok/, másrészt az ember alkotta épített környezetet. Gyermekünk sokoldalú tapasztalatot szereznek az őket körülvevő környezetükről, mely segíti tájékozódásukat, eligazodásukat. Megismerik az emberi kapcsolatokat, élőlényeket, tárgyak, természeti jelenségek összefüggéseit. Rácsozódnak a természet szépségére, megtanulják óvni, védeni környezetüket. A környezet megismerése során a gyermek téri, formai, mennyiségi viszonyokat, valamint összefüggéseket fedez fel, vagyis matematikai ismeretekhez jut.

Nagyon fontos az anyanyelvi neveléssel való kapcsolata, hiszen a megismerés, tapasztalatszerzés során kérdések és válaszok fogalmazódnak meg. Az összegyűjtött tapasztalatok bővítik a gyermek szókincsét, fejlődnek értelmi képességei.

14.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSÉNEK CÉLJA:

- Sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása a természeti és épített környezet megismertetésével.
- Természetszerető, természetvédő értékek alakítása, a környezettudatos viselkedés megalapozása.
- Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- Önálló véleményalkotásra, döntési képességre

- nevelés.
- A matematikai tartalmú tapasztalatok gyermeki tevékenységekben való alkalmazásának segítése.

14.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz szükségesek.
- Keltse fel a gyermekek érdeklődését szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetünk iránt.
- Biztosítson megfelelő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a gyermekek spontán és szervezett ismeretszerzésére.
- Mélyítse el és rendszerezze a meglévő ismeretanyagot.
- A külső világ megismerésére nevelés akkor éri el a célját, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja.
- Figyeltesse meg a közvetlen óvodai környezet esztétikai élményt nyújtóhatását.
- Fejlessze az értelmi képességeket, érzékelést, észlelést, figyelemkoncentrációt, emlékezetet, képzeletet, gondolkodást.
- Késztesse a gyermekeket a problémahelyzetek önálló megoldására.
- Láttassa meg az ok-okozati összefüggéseket.
- A gyermekekben felmerülő kérdésekre pontos és kielégítő választ adjon.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotásának kialakulását.
- Tervezésnél vegye figyelembe a gyermekek eltérő ismeretanyagát, életkori, egyéni és eltérő fejlődési ütemét.
- Szeresse a természetet, ügyeljen a környezetvédelmi szabályok betartására.
- Nevelje a gyermekeket a természet szeretetére, megóvására.
- A környezetvédelem a környezet átalakítással, a munkatevékenységgel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. A környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, a megfelelő érzelmi viszonyulás kialakításának eredményeként a legnagyobb fokú tiszteletre

nevel, mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben.

- Fedeztesse fel a szépet, a természeti értékeket, védje környezetét.
- Törekedjen a lakóhelyük természeti szépségeinek és emberi értékeinek megláttatására.
- Szervezzen sétákat, múzeumlátogatást, jellegzetes épületek látogatását.
- Teremtsen alkalmat kirándulásokra, természetvédelmi területekre, valamint a népi kultúra hagyományainak megtekintésére. /Őrség, Jeli arborétum./
- Segítse elő, hogy pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a szülőföldhöz, nemzeti értékeinkhez.
- Tartsa számon a jeles napokat, népszokásokat, valamint a környezetvédelem jeles napjait.

/Lucázás, Pünkösddőlés, Madarak és fák napja, Víz napja stb./

- *A Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és a Mátyás Király Utcai Tagóvoda* kialakított témahetei az Őszváró vagy Szüreti program illetve a Márton nap, Szület témahét..
- *A szüreti témahét célja:* A szüret, mint népszokás felelevenítése, érzelmi összetartó ereje, anyanyelvi-, és mozgásfejlesztés. Bővüljön a gyermekek ismerete a szüretéről.
- Erkölcsei ítéletek megfogalmazása a mese kapcsán. A pozitív és negatív érzelmek, vágyak megfogalmazása.

Megfigyelés, alkotásvágy, ok-okozati összefüggések, kíváncsiság, új fogalmak megismerése, a létrehozás, az alkotás közös örömeinek átélése.

A szüretelés szabályainak betartásával a természet védelmére és testi épségük óvására való nevelés

- *A Márton témahét célja:* A Márton-napi legenda és a hozzá kapcsolódó néphagyományok megismerése, eljátszása, szokások felelevenítése és ismételt átélése. Értelmi képességek fejlesztése tevékenységbe és játékba ágyazva. Fejlődjön beszédértésük, bővüljön szókincsük.

Szerezzenek a szülőkkel közös élményt.

- *A Dienes Lajos Utcai Tagóvoda kapcsolódott a Zöld Óvodaprogramhoz.*

A program célja: A természet megszerettetésére nevelés, a természet védelme. A környezettudatos magatartás kialakítása. Helyes viselkedési szabályok elsajátítása. Ismerje meg a szülőföld, hazai táj, népi, helyi, családi hagyományok, szokások és a tárgyi kultúraértékeit.

Speciális élőhelyet igénylő, ritka, csökkenő állományú fajok és életközösségek megismerése.

A program feladatai: Zöld programok szervezése, lebonyolítása. A gyermekek szerezzenek minél több tapasztalatot. Szülők bevonása a különbözőprogramokba.

Kirándulás szervezése Natura 2000 területekre. Fenntarthatóságra nevelés.

- Merítsen ötleteket a kompetencia alapú óvodai nevelés tématerv javaslataiból.
- Használja ki a spontán adódó helyzeteket a gyermek matematikai tapasztalatszerzésére.
- Keltse fel a gyermekek matematikai érdeklődését.
- Szervezzen matematikai tartalmú szabályjátékokat, teremtsen problémahelyzeteket.
- Fogadja el a gyermekek sajátos logikáját, egyéni feladatmegoldásait.
- A módszerek, eszközök megválasztásánál is differenciáljon.

14.2.1. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS

HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN:

- Segítse elő az ingerszegény környezetből jött gyermek minél sokoldalúbb tapasztalatszerzését.
- Tegye lehetővé, hogy az érzelmileg sivár családi háttérrel rendelkező gyermekek fokozott érzelmi törődést kapjanak.
- Érvényesítse a differenciálást, felzárkóztatást.
- A rossz lakáskörülmények között élő, szegény családok részére nevelési segélyigénylése, ruhagyűjtés stb.
- Keltse fel a gyermekek igényét a kulturált környezet és az egészséges életvitel iránt.
- Tartson kapcsolatot a Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálatmunkatársaival.

14.3. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezetről, ennek formai, mennyiségi téri viszonyairól.
- Megismeri a szülőföldet, az ott élő embereket, tájat, helyi és néphagyományokat, szokásokat.
- Séták, kirándulások alkalmával vigyáz a természeti értékekre.
- Pozitív érzelmi kapcsolata alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz.
- Tanulja a természeti és társadalmi értékek védelmét, megőrzését.
- Gyakorolja a helyes közlekedést.
- A környezet megismerése során matematikai tapasztalatok birtokába jut, melyeket felhasznál a mindennapi tevékenységeiben.
- Számlál, halmazokat alkot, bont, sorba rendez, összehasonlít.
- Sokoldalúan tevékenykedik a tükörrel, szimmetrikus alakzatokat fedez fel és hoz létre.
- Sík és térbeli alkotásokat készít szabadon és az óvodapedagógus irányításával.
- Méréseket végez változatos eszközökkel.

14.4. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- Ismerkedik saját és szülei nevét, lakcímét, az anya és apafoglalkozását.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Felsorolják az emberi testrészeket, ezek funkcióját. Igényesek a tisztaságra. Megismerik az orvos gyógyító munkáját.
- Ismerik egyes növények, állatok életét, legjellemzőbb tulajdonságaikat, óvják, védik őket.
- Vigyáznak a természeti értékekre, saját környezetük rendjére, tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat, színeket, környezetükben előforduló tárgyak anyagait.
- Betartják a gyalogos közlekedés elemi szabályait.
- Ismerik a környezetükben előforduló közlekedési eszközöket.
- Felismerik az évszakok jellemző jegyeit, hatását.
- Képesek az óvodapedagógus gondolatainak megértésére, követésére, saját gondolataik kifejezésére, állításaik igazságának megítélésére.
- Önálló véleményalkotásra, döntésre képesek.
- Felismerik és megoldják az elemi problémás helyzeteket.
- Meg nem tervezett szabály szerint válogatást, sorba rendezést végeznek.
- A halmazok elemeit sorba rendezi, meghatározza az egyes elemek sorban elfoglalt helyét.
- Önállóan végeznek méréseket.
- A 10-es számkörben önállóan, biztonságosan számlálnak.
- Különböző sík és térbeli alakzatokat képesek geometriai tulajdonságaik szerint szétválogatni.
- Különböző helyzetekben lévő azonos alakú tárgyakat, síkmértani formákat azonosítani.
- Különböző helyzetekben lévő azonos alakú tárgyakat, síkmértani formákat azonosítani tudnak.
- Felismerik környezetükben a szimmetrikus alakzatokat és önállóan létrehozhatnak ilyeneket.
- Felismerik a rész – egész viszonyát.

- Megkülönböztetik és követni tudják a térbeli irányokat, alkalmazzák a helyeket kifejező névutókat.

15. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

„A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.” / Alaprogram/

Fontos, hogy önként, örömmel, szívesen vállalják óvodásaink, e tevékenységet, melynek motivációja nem elsősorban a cél, hanem a tevékenység öröme.

A munkavégzés során a figyelem, a kitartás, a feladattudat, a testi képességek, a felelősség, az önértékelés, önállóság nagymértékben fejlődik. A saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

15.1. A MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG CÉLJA:

- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák kialakítása.
- Szociális, társas kapcsolatok alakítása.
- Önállóság, önbizalom, önértékelés fejlesztése.
- A munka iránti igényfelkeltése.
- Saját és mások elismerésére nevelés.

15.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Tereptse meg a balesetmentes és nyugodt munkavégzés feltételeit.
- Saját jó példájával neveljen a munka tiszteletére, megbecsülésre.
- Biztosítson balesetmentes és megfelelő méretű eszközöket, elegendő időt, megfelelő helyet a munkavégzésre.
- Segítse elő a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok fejlődését.

/ kitartás, önállóság, felelősség /

- Ügyeljen a gyermekmunka önkéntes és játékos jellegére.
- A tevékenységek kiválasztása során vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, testi fejlettségüket, egyéni és eltérő fejlődési ütemét.
- Erősítse a gyermekekben a munkához fűződő pozitívérzelmeket.
- Ellenőrizze a feladat pontos elvégzését és konkrét, reális, a gyermeknek önmagához mért értékelést adjon.
- Érdeklődjön a gyermek otthoni feladatai, munkatevékenységei iránt, hívja fel a szülők figyelmét ennek a fontosságára.
- Szervezzen rendszeres, mindennapos munka jellegű tevékenységet.
- A munka jellegű feladatokat jutalomból is adhatja az óvodapedagógus pl. átvihet valamit a másik csoportba, csak az lehet napos, aki nem rendetlenkedik.
- Szervezze meg a gyermekek óvodán kívüli ismeretszerzésének lehetőségeit, a munkával kapcsolatosan.

15.2.1. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS

HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN:

- Segítse elő, hogy a gyermek igényévé váljék a saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységek elvégzése.
- Alapozza meg a későbbi munka iránti igényét, szeretetét.
- A gyengébb testi fejlettségű gyermek részére is biztosítson megfelelő munkaalkalmat, eszközöket.
- Lehetőségeihez mértén támogassa a munkanélkülivé vált családok gyermekeit.
- Szükség esetén vegye fel a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal, gyámüggyel.

15.3. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Önként, szívesen végez munkatevékenységet.
- Önkiszolgálást, saját személyével kapcsolatos munkát végez.
- Naposi megbízatást lát el középső és nagycsoportban, mely már a közösségért végzett tevékenység.
- Mosdó naposi teendőket végez.
- Segít társainak, a kisebbeknek a testápolási, öltözködési feladatok során.
- Vigyáz a környezet rendjére, tisztaságára, felhívja rá társai figyelmét is.
- Önként vállal és végez alkalmi megbízásokat.

15.4. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- A gyermekek önállóan, biztonsággal végzik a saját személyükkel kapcsolatos munka tevékenységeket.
- Pontosan megértik, hogy mit várnak el tőlük és teljesítik.
- Örömmel készülnek a naposságra.
- Megterítik és leszedik az asztalt. Az evőeszközöket helyre teszik, szükség esetén összetakarítják az étkezőasztal környékét.
- Segítenek a foglalkozási eszközök kiosztásában.

16. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja és a gyermek érdeklődésére építve.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely sok-sok mozgással, játékkal alakítható. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás.

16.1. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS CÉLJA:

- Az óvodás gyermek kompetenciáinak, készségeinek, képességeinek fejlesztése, tapasztalatok bővítése.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyásmegalapozása.
- Tanulást támogató környezetkialakítása.
- A felfedezés lehetőségének biztosítása.
- A gyermek kreativitásának fejlesztése.
- Az ismeretek alkalmazására való felkészítés.
- Személyre szabott pozitívértékelés.

16.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Teremtse tanulást támogató környezetet.
- Spontán, játékos helyzeteket használja ki az ismeretátadásra.
- Elégítse ki a gyermekek tevékenységi és megismerési vágyát.
- Biztosítson változatos, a gyermekeket cselekvő aktivitásra készítő, sok érzékszervet megmozgató tapasztalatszerzési lehetőséget.
- Nyújtson modellt, utánozható mintát, viselkedésével, magatartásával, kommunikációjával.
- Használja ki a gyermek fejlesztésére a játékos cselekvéses tanulást és az irányított megfigyelést, felfedezést.
- Adjon választ a gyermeki kérdésekre.
- Amennyiben nem tud választ adni a gyermekek kérdésére, a legközelebbi alkalomra nézzen utána a válasznak.
- Az ismeretek közvetítése során vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni és eltérő fejlődési ütemét.
- Teremtse megfelelő időt, helyet, eszközöket a szervezett tanulásmegvalósításához.

- Személyre szabott pozitív értékeléssel segítse a gyermek fejlődését, személyiségének kibontakozását.
- Teremtsen ösztönző helyzeteket a gyakorlati problémamegoldásra.
- Észreveszik a rendetlenséget, felszólítás nélkül rendet raknak.
- Aktívan tevékenykednek a teremdíszítésében.
- Folyamatosan gondozzák a csoportszobai virágokat.
- Pontosan teljesítik az apróbb megbízatásokat.
- Felkérés nélkül segítenek társaik és akisebbeknek.
- Kialakulnak a munkaszervezés alapjai.
- Jellemzi őket a felelősségérzet, feladattudat, kitartás.
- Ismerje fel a kiemelkedő képességű gyermekeket, végezzen tehetséggondozást.

- Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.
A mikrocsoportos tevékenységsszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében az alábbi területeken:
 - Mozgás
 - Anyanyelvi nevelés
 - Gondolkodásfejlesztése
 - Rajzpályázatokon való részvétel
 - Drámajáték
 - Népi gyermekjáték-tánc
- Teremtsen változatos lehetőségeket, helyszíneket a gyermekek ismeretanyagának bővítésére pl. séták, kirándulások, szülők munkahelyei, állatnéző nagyszülőknél stb.
- Hallgassa meg a gyermekek ismereteit, nézegessék meg közösen a hozott könyveket.
- Tanácsaival segítse a szülők gyermeknevelését.

16.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI A SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK KOMPENZÁCIÓJA TERÉN:

- Ismerje fel a tanulási nehézségek jeleit, kérje fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus segítségét.
- Játékkal, mozgással, egyéni foglalkoztatással segítse a fejlesztést, felzárkóztatást.
- Törekedjen az ingerszegény környezetből jött gyermekek ismeretanyagának bővítésére.
- A magatartászavaros gyermekek esetében kérje a Pedagógiai szakszolgálat segítségét.
- Szükség esetén vegye fel a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal, gyámüggyel.

16.4. A GYERMEK TEVÉKENYSÉGEI:

- Utánzásos minta és modellkövetés, magatartás és viselkedéstanulás.
- Spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- Cselekvéses tanulás.
- Gyermekei kérdések, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított, megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- Gyakorlati problémamegoldás.

16.5. A FEJLŐDÉS FŐ JELLEMZŐI 5 – 6 – 7 ÉVES KORBAN:

- A gyermekek bátran kérdeznek, érdeklődőek.
- Szívesen vesznek részt tervezett, szervezett, felnőtt által irányított játékokban, tevékenységekben.
- Feladattudatuk, figyelemkoncentrációjuk, életkoruknak megfelelő.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik kialakultak.
- Megfelelő képességeik birtokában alkalmassá válnak az iskolai tanulmányok megkezdésére.
- Szívesen szereznek új ismereteket, képesek a problémák megoldására.

17. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

„**Hátrányos helyzetű gyermek az,** akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította, e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetében a gyermek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; **halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akit tartós nevelésbe vettek.**”

- a. **A hátrányos helyzetű** gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott több – kevesebb mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett. Szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult./ alacsony jövedelem, szűkös lakáskörülmények, alacsony iskolai végzettség, alkoholizmus, drogfüggőség, család hiánya, beteg vagy korlátozott képességű szülők
- b. **Halmozottan hátrányos helyzetű:** az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a gyermek 3 éves korában legfeljebb az iskola 8. évfolyamon folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos jellemzője még, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül és a jegyző tartós nevelésbe vette.
- c. **A veszélyeztetettség** „olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”, tehát személyiségfejlődését veszélyeztetik /fizikai bántalmazás, szexuális zaklatás, szülői felügyelet hiánya, hajléktalanság, éhezés, elhanyagolt szülői magatartás, pszichés bántalmazás stb/.

17.1. A GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK CÉLJA:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése.
- Érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezetbiztosítása.

- A gyermeki jogok érvényesítése.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Hátránykompenzáció.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Egyéni bánásmód elve.
- A hátrányos helyzet mielőbbi megszüntetése.
- Szülői reziliencia fejlesztése.

17.2. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- A gyermekek óvása, védelme munkaköri kötelesség.
- Segítse elő a gyermekek zökkenőmentes beilleszkedését.
- Biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését.
- Ismerje meg családi hátterét, végezzen családlátogatást.
- Tartsa tiszteletben a gyermek személyiségét, családja világnézetét.
- Segítse a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, folyamatos járását.
- Tárja fel a hátrányos helyzet okozta tüneteket, ha kell szakembersegítségével.
- A hátrányok kompenzálására egyénre szabott tervet dolgozzon ki.
- Szervezze meg a felzárkóztatást, tehetség gondozást.
- Segítse az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolítását.
- Jelezze az intézmény gyermekvédelmi felelősének a veszélyeztetett és hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.
- Javaslatával segítse elő a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatásokhoz való hozzáférést.
- Előzze meg a gyermekbaleseteket, hajtsa végre a védő –óvóintézkedéseket.
- Biztosítsa a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmét.

17.3. A GYERMEKVÉDELMI MUNKA HATÉKONYSÁGÁT ELŐSEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK:

**Személyi, tárgyi feltételek biztosítása a feladatok elvégzéséhez.
/Gyermekvédelmi felelős, kölcsönös jó kapcsolat a szülőkkel./**

- Rendszeres családlátogatások, nyílt napok, fogadóórák, szülőértekezletek.
- Közös programok a szülőkkel / kirándulás, munkadélután/.
- Logopédiai ellátás a Pedagógiai Szakszolgálattól.
- Ruha, cipő, játékgyűjtés.
- Étkezési támogatás, nevelési segély igénylése.
- Fejlesztő foglalkozások végzése a végzett fejlesztő pedagógusok segítségével.
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Alapítványaink lehetőségeinek kiaknázása.
- Tanácsadás, előadások szervezése.
- A gyermekvédelmi felelős feladatai munkaköri leírás alapján. Együttműködik a csoport óvodapedagógusaival, szülőkkel, Pedagógiai Szakszolgálattal, Gyermekjóléti Szolgálattal, Gyámügyi Hivatallal.

18. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK SPECIÁLIS FEJLESZTŐPROGRAMJA

Intézményünk alapító okirata kiegészítő tevékenységként határozza meg a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai csoportokban történő, integrált fejlesztését.

Az óvodai nevelés irányelvei ugyanúgy érvényesek a sajátos nevelési igényű gyermekekre, mint ép társaikra. Az alkalmazott módszerekben és bizonyos fejlesztési területek hangsúlyozottságában eltérő szempontok érvényesülnek.

A fejlesztést gyógypedagógiai, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára kell építeni.

Általános nevelési elveink:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését elősegítő, különbözőséget elfogadó környezet kialakítása.
- A fejlesztéshez szükséges speciális személyi és tárgyi feltételek biztosítása. Pl. szakemberek, akadálymentesítés stb.
- A sérülés mértékétől függően a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekvés.
- A fejlesztésnek a gyermek egész személyiségére kell kiterjednie.
- A család, mint a legfontosabb szociális háttérmegnyerése.
- Hosszabb beszoktatási periódusszükség.
- Adjunk teret a gyermek önállóságának, kíváncsiságának, aktív felfedezőszándékának kibontakoztatására.
- Speciális segédeszközök használata, elfogadtatása, azok következetes használatára, megőrzésére nevelés.
- A sérült gyermekek fizikai terhelhetőségnek, korlátainak figyelembevétele.
- A nem kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének, tudatos fejlesztése.

18.1. A TESTILEG SÉRÜLT GYERMEKEK SÉRÜLÉS SPECIFIKUS FEJLESZTÉSE

- Akadálymentes közlekedésbiztosítása.
- A mozgásigény kielégítése, a szükséges korrekciók hassák át az óvodai élet minden tevékenységét.
- Mindig tartjuk szem előtt az önállóságra neveléselvét.
- Szociális kompetenciák fejlődésének segítése.
- Speciális eszközök használata.

18.2. A LÁTÁSSÉRÜLT GYERMEKEK SÉRÜLÉS SPECIFIKUS FEJLESZTÉSE

Segíteni kell:

- A közös játékban való részvételt.
- A közösséghez való alkalmazkodást.
- A viselkedési formák megtanulását, gyakorlását.
- Az egészséges életmód szokásainak kialakítását.
- A tárgyak és helyük megismertetését.
- A vak, az alig látó és gyengén látó gyermekek fejlesztése még speciális fejlesztési területekkel bővül. / Nekünk erre nincsenek meg a feltételeink./

18.3. A SÚLYOSAN HALLÁSSÉRÜLT – SIKET – ÉS ENYHE HALLÁSSÉRÜLT – NAGYOTHALLÓ GYERMEKEK SÉRÜLÉS SPECIFIKUS FEJLESZTÉSE

- A fejlesztés tartalmát a sérülés súlyossági foka határozza meg.

Mind a három sérülésre érvényes feladat:

- Hallásfejlesztés.
- Nyelvi kommunikáció megindítása, beszédérthetőség.
- Beszédértés, szájról olvasási készségfejlesztése.
- Szókincsfejlesztés.
- Finommozgás, grafomotoros készségfejlesztés.

18.4. A HALMOZOTTAN HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK SÉRÜLÉS SPECIFIKUS FEJLESZTÉSE

- Fejlesztésük gyógypedagógiai intézményben történik.

18.5. AZ ENYHE ÉS KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI SÉRÜLT GYERMEKEK SPECIÁLIS FEJLESZTÉSE

- Integrált nevelésünk a spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, kommunikáció fejlődését segíti. A számtalan közös élmény és minta amelyet a gyermekcsoportban megél ép társai között, jelentős hatással van fejlődésére.
- Felhasználjuk fejlesztő pedagógusaink és gyógypedagógusunk munkáját valamint a Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusát, gyógypedagógusait.

18.6. A SÚLYOS AKADÁLYOZOTT BESZÉDFEJLŐDÉSŰ GYERMEKEK SPECIÁLIS FEJLESZTÉSE

- Anyanyelvi nevelés, kommunikáció mindenmennyiségben.
- Koordinációs készség fejlesztése, mozgásra adott minél többfajta lehetőség.
- Speciális terápiák: diszlexia, diszkalkulia, grafomotoros fejlesztés, szakembersegítségével.
- A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusai megbízási szerződés keretében biztosítják a fejlesztést az SNI gyermekeknek, akik 2 vagy 3 főnek számítanak a gyermekcsoportban.

18.7. AUTISZTIKUS GYERMEKEK SPECIFIKUS FEJLESZTÉSE

Óvodai fejlesztésünkhöz az óvodai környezet speciális kialakítására és speciális módszerekben képzett szakember fejlesztő munkájára lenne szükség.

A meglévő szakemberek fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok csak részben tudják segíteni az autista gyermekek fejlesztését. A Szakszolgálat gyógypedagógusa fejleszti őket egyénileg megbízási díj ellenében.

18.7.1. SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE TERÉN:

- a. A pedagógus segítségének elfogadása.
- b. A környezetében lévő más személyek elfogadása.
- c. Elemi szokások elsajátítása.
- d. Utánzási készségfejlesztése.

18.7.2. KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGFEJLESZTÉSE:

- a. Beszédre inspirálás.
- b. Szókincsbővítés

18.7.3. JÁTÉK:

- a. A játékeszközök használatának megtanítása.
- b. Játéktevékenységek tanulása.

19. AZ ÓVODÁBA LÉPÉSFELTÉTELEI

Kötelező az óvodai nevelésben való részvétel a gyermek 3 éves korától 2016. szeptember 1-el, amennyiben a gyermek megfelel az óvodába lépés feltételeinek.

Az óvodai nevelés szakasza 2,5 év - 3 éves kortól kezdődik, amennyiben erre a gyermek megérett.

Az intézményünkbe beíratott és felvett gyermek csak akkor jöhet az óvodai közösségbe, ha az óvodába lépés kritériumainak megfelel:

- szobatisztaság
- kommunikációs készség / ha beszélni nem tud, próbáljon meg kézjelekkel, mimikával jelezni/
- önállósodási törekvései legyenek pl. étkezés, mosdó, WC használat, öltözködés terén.

Az óvodába kerülő gyermek legyen egészséges. A betegségből felépülő ill. hosszas távolmaradás után a szülő orvosi igazolással támassza alá, hogy gyermekek közösségbe fogadható.

A szülő tisztán, ápoltan, gondozottan hozza gyermekét!

Jelezzé a csoport óvodapedagógusának, ha gyermekével kapcsolatban olyan esemény, ill. változás történt, amely befolyásolhatja napi tevékenységét, magatartását / testvér születése, költözés, kellemetlen élmény stb./.

Óvodánkba tilos a testi épséget veszélyeztető tárgyak behozatala pl. gyufa, szűrő-vágó eszköz. Az óvodai élethez nem szükséges, gyermekek által behozott dolgokért az intézmény nem vállal felelősséget!

Óvodánk Házirendjében 8.30 órát jelöltünk meg az intézménybe érkezés utolsó időpontjának. Az ettől való eltérést a szülőknek előre kell jelezni!

A hiányzás utáni visszajövetel első napját a szülők jelezzék az étkezést biztosító főzőkonyhának!

Fontos, hogy ismerjük a szülők elérhetőségét / cím, telefon, munkahely/, ezzel biztosítva, hogy a gyermeket ért rendkívüli eseményről tájékoztatni tudjuk őket.

20. AZ ÓVODA ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

Óvodánk az alábbi programokat és speciális foglalkozásokat szervezi a szülők igénye alapján heti 1 alkalommal délutánonként:

- népi gyermekjátékok, gyermektánc
- drámajáték
- nagycsoportosmozgások
- ovi-foci
- gyermek-jóga
- birkózás
- gyermek-balet

21. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKORVÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi és óvodai nevelés eredményeként az óvodáskor végére általában eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. „A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból, iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetővé teszi a fejlettségi szint szerinti iskolakezdést.” / **Alapprogram/**

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

21.1. TESTI FEJLETTSÉG

A testi fejlődés terén el kell érniük, hogy mozgásuk harmonikus, összerendezett legyen, megfelelő egyensúlyérzéssel bírnak.

Képesek legyenek a különböző mozgások összehangolására: kéz-láb, kéz-szem koordináció. Fel tudják venni az adott tevékenység által megkívánt testtartást.

Megfelelő fizikai erőnléttel, teherbíró és állóképességgel rendelkezzenek.

Testük arányosan fejlett, szándékosan irányítani tudják a nagy és finommozgásokat. Tisztában legyenek a testsémákkal, irányokkal.

Testi szükségleteik kielégítését, viselkedésüket igazítsák az adott körülményekhez.

21.2. LELKI ÉRETTSÉG

A lelkiileg egészséges, stabil érzelmekkel bíró gyermek, készen áll az iskolára.

Képesek ösztöneik, érzelmeik irányítására.

Kialakulnak a tanuláshoz szükséges értelmi képességei: érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás. Ezek fokozatosan tovább fejlődnek.

Megjelenik a szándékos és tartós figyelem és kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás. Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról, illetve az őket körülvevő környező valóságról pl. növények, állatok, évszakok, az ember és a természet kapcsolatáról.

Tapasztalataikat, gondolataikat, érzelmeiket, érthető, összefüggő beszéddel tudják kifejezni. Megfelelő kreativitással rendelkeznek a cselekvés valamint a gondolkodás szintjén.

21.3. SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG

A szociálisan egészséges gyermek képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre.

A szociális érettség magába foglalja a tanuláshoz szükséges készségeket is mint a feladattudat, kitartás, önállóság, önfegyelem. Ezek is fokozatosan tovább fejlődnek.

Kialakulnak problémamegoldó, konfliktuskezelő képességeik, valamint felelősségérzetük, mások iránti toleranciájuk.

Képes összeegyeztetni a saját érdekeit másokéval, számol tetteinek következményével. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.

Képes a viselkedési szokások alkalmazására természetes szituációkban.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális szakemberek segítik az iskolai alkalmassághoz szükséges képességek fejlesztését.

22. MÉRÉSI LEHETŐSÉGEINK ÉS FELADATAINK

22.1. GYERMEKRE IRÁNYULÓ MÉRÉSEINK

1. **Testi fejlődés mérése:** súly, magasság, laterális dominancia, testséma, testkép, szenzomotoros koordináció, testi képességek. / dokumentálás a mozgás fejlődési lapon/
2. **Értelmi képességek szintjének vizsgálata:** következtetés, konkretizálás, értelmes folyamatos beszéd, szimmetria, feladatmegoldó készség, figyelem-koncentráció, összehasonlítás, téri irányok, számfogalom stb. Dokumentálás a fejlődési lapokon.
3. **Érzelmi fejlettség, szocializáció mérése:** kapcsolatteremtő készség, erkölcsi, akarati tényezők/önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat/dokumentálás a fejlődési lapon.

22.2. A GYERMEK FEJLETTSÉGÉNEK MÉRÉSÉRE SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉGFORMÁK

- JÁTÉK

- Mozgás
- Játékos kezdeményezések
- A gyermekek tapasztalatszerzési folyamata
- Munka jellegű tevékenységek

22.3. VIZSGÁLATI LEHETŐSÉGEINK

- Folyamatos megfigyelés, feljegyzések készítése.
- Vizsgálat, feladatok elvégztetése.

- Feladatlap kitöltése.
- Az eredmények elemzése, értékelése.

22.4. VIZSGÁLATOK CÉLJA

- Folyamatos megfigyelés.
- Időszakos mérések.
- Elégedettségvizsgálat.
- Képességszint mérés, iskolai alkalmasság megállapítása nagycsoportosoknál

22.5. VIZSGÁLATOK DOKUMENTÁLÁSA

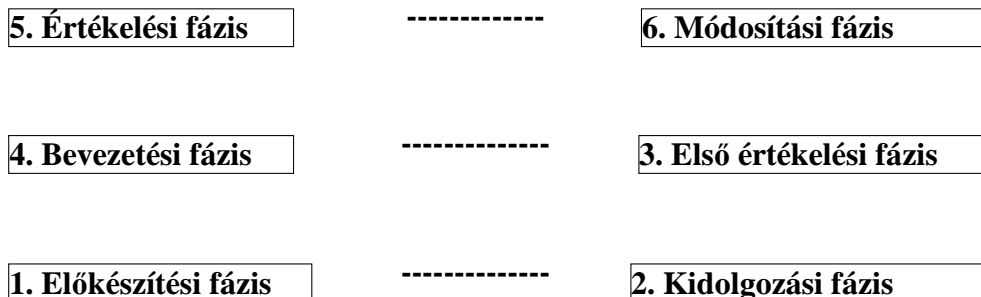
- Egyéni fejlődési napló,+ anamnézis lap, családlátogatás
- Novemberben és májusban értékelés (0,1,2,3,4,5 skálasegítségével)
- Átlag és százalékszámítás
- Csoportösszesítő táblán a többiekkel való összehasonlítás elvégzése.
- A szülő tájékoztatása, aláírása.
- Fejlesztések kijelölése.

23. PEDAGÓGIAIPROGRAMUNK ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK, KIDOLGOZÁSÁNAK, MŰKÖDÉSÉNEK, EREDMÉNYESSÉGÉNEK MÉRÉSE

A Pedagógiai program előkészítése, kidolgozása, működése, folyamatos ellenőrzést, értékelést igényel.

Programunk elérendő céljait, a helyi tényezők viszonyait, változásait, állandóan elemezni

kell. Szebenyi Péter a következő modell alapján mutatta be a helyi tanterv készítésének menetét, értékelését, mely a helyi óvodai nevelési programelkészítésére is alkalmazható.

23.1. ELŐKÉSZÍTÉSI FÁZIS

- a. Az érvényben lévő jogszabályok értelmezése:** Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Nemzeti Köznevelési Törvény, Gyermekvédelmi törvény, Gyermeki Jogok Chartája, NAT kezdő szakasza, Sajátos Nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei.
- b. Irodalmi tájékozódás:** Választható programok összehasonlító elemzése.
- c. A Pedagógiai Program kidolgozásához segítséget nyújtó tanfolyamokon való részvétel,** a Nyugat –Magyarországi Egyetem Regionális Pedagógiai Szolgáltató Központ szervezésében.

Az intézményvezető valamint egy óvodapedagógus a Helyi programkészítő tanfolyamon, az óvónők pedig a konkrét nevelési területek programba ágyazásáról szóló tanfolyamokon vettek részt.

d. Az óvoda önmeghatározása, énképe

Az intézmény önelemzése elengedhetetlen az előrelépés, programozás szempontjából. Az önmeghatározás biztosíthatja a belső erőforrások feltárását, az emberi tényezők elemzését, a szülők igényeit, a helyi nevelési program optimális megválasztását, a működési feltételek minőségét, célszerűségét, az intézmény önkontrollját, az ellenőrzési és értékelési rendszer kiépítését és a nevelési eredmények figyelemmel kísérését.

AZ ÓVODA ÉN – KÉPÉNEK STRUKTÚRÁJÁT A KÖVETKEZŐ ELEMEEK ALKOTJÁK:

- **A óvoda vezetése**

A vezető magatartása, az intézmény működésére gyakorolt pozitívhatása, együttműködő készsége, fontos feltétele az intézmény jó működésének.

- **Intézményi célkitűzések, stratégia.**

Meg kell vizsgálni, milyen elvek alapján készül a program, ad-e módszertani szabadságot, tükrözi-e a helyi jelleget. A helyi programot rendszeresen felül kell vizsgálni.

- **Humán erőforrás, gazdálkodás.**

Fontos az óvodapedagógusok véleményének hasznosítása, a belső továbbképzési program, az óvodapedagógusok külső továbbképzése, szakmai munkamegosztás a felelősi rendszer területén.

- **Források felhasználása.**

Anyagi és információs források kiaknázása.

- **Értékteremtő folyamat.**

Az óvodapedagógusok tervező munkája, feljegyzései, folyamatos felülvizsgálata a felelősségi rendszer működésének, menedzselés, a nevelői alkotó kedv támogatása.

- **A szülők és fenntartó elégedettsége.**

A fenntartó részéről gazdálkodási, minőségi és oktatáspolitikai mutatók értékelése. A szülők részéről fontos szempont az igényeik figyelembevétele, tájékoztatásuk, a jól működő Szülői Szervezet és a kapcsolatok jó színvonala.

- **Az óvoda dolgozóinak elégedettsége.**

A működési terv, a munkamegosztás, már az egyetértés mutatói. Az objektív körülmények, az ösztönző hatások, a megfelelő irányítási, szervezési rendszer, a dolgozók elégedettségét eredményezheti.

- **Részvétel a település életében.**

Kölcsönös kapcsolattartás a társintézményekkel, a fenntartó kérései alapján részvétel a település kulturális rendezvényein.

- **Az óvoda eredményei.**

Egyrészt gazdálkodási, másrészt szakmai, pedagógiai eredmények. Ha az óvodai dolgozók és a szülők elégedettsége párosul a gyermekek jó színvonalú személyiségfejlődési mutatóival, akkor elégedettek lehetünk.

23.2. KIDOLGOZÁSI FÁZIS

A nevelési területek, részfeladatok kidolgozása a nevelőtestület feladata. Tagóvodánk óvodapedagógusainak aktív munkájára is számítunk.

Az összedolgozásra 2-3 főből álló TEAM alakul, melynek tagja az óvodavezető is.

22.3. AZ ELSŐ ÉRTÉKELÉSI FÁZIS

a. Belsőértékelés

b. Külsőértékelés

A belső értékelést a nevelőtestület végzi, a szülőknek csak megismerési joguk van.

23.4. BEVEZETÉSI FÁZIS

A Pedagógiai program 2010. szeptember 1-től került bevezetésre minden csoportban.

23.5. ÉRTÉKELÉSI FÁZIS

A program bevezetése után folyamatos megfigyelésre, jegyzetelésre van szükség ahhoz, hogy a program beválását, esetleges hibáit, hiányosságait megfelelően értékelni lehessen.

23.6. MÓDOSÍTÁSI FÁZIS

Ha az értékelés elvégzése, az eredmények elemzése során, olyan jelentős változás tapasztalható, mely nagymértékben befolyásolja a program célját, feladatait, elveit pl. helyi sajátosságok változása, hiányosság valamely nevelési területen stb. akkor a pedagógiai programot módosítani kell. Ha a törvényben változás történik szintén módosításra kerül sor.

2004-ben módosítottuk a Helyi Óvodai Nevelési Programunkat korábban.

2010-ben az új Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelő módosítás szerint.

24. A PROGRAM BEVÁLÁS VIZSGÁLATÁNAKRENDSZERE

A törvény előírása szerint a Pedagógiai programot 5 évenként felül kell vizsgálni. Ha az értékelés elvégzése, az eredmények elemzése során olyan jelentős változás tapasztalható, mely nagymértékben befolyásolja a program célját, feladatait, elveit, akkor a programot módosítani kell.

24.1. A BEVÁLÁS VIZSGÁLAT FOLYAMATÁNAK LEÍRÁSA

1. Első lépésként az óvoda vezetése áttanulmányozza a törvényi szabályozásokat.
2. A kibővített óvodavezetés feltérképezi, majd azonosítja, a PP módosítására, kiegészítésre szoruló területeit, majd ismerteti a nevelőtestülettel.
3. Megalakulnak a munkacsoportok. .
4. A munkacsoportok felülvizsgálási témakört választanak maguknak.
5. Az óvodavezető nevelőtestületi értekezleten tájékoztat a munkacsoportok

- megalakulásáról és az első olvasat elkészítésének, előterjesztésének időpontjáról.
6. A munkacsoportok elvégzik a vállaltfeladatot.
 7. A munkacsoportok megbeszélik módosító javaslataikat.
 8. Ismertetik a nevelőtestülettel a javaslataikat, módosításaikat.
 9. Amennyiben a nevelőtestület elfogadja a javaslatokat, módosításokat, a kiegészítések bekerülnek a programba.
 10. Az óvodavezetés ellenőrzi és összeveti a teljes programot a törvényi előírásokkal. Ha a program megfelel az előírásoknak, akkor bővíthető a kiegészítésekkel.
 11. Az intézményvezető vitára bocsátja a Pedagógiai Program fejlesztési módosításait. Ha a nevelőtestület nem ért egyet a módosításokkal, át kell dolgozni.
 12. Elfogadás után a végleges programot az intézményvezető megismerteti a közvetlen partnerekkel.
 13. A módosított PP-t az intézményvezető felterjeszti az önkormányzathoz elfogadásra, amennyiben többlet költséget igényel a megvalósítás.

A programbeválás, módosítás vizsgálata során az óvodai nevelés minden egyes területét át kell vizsgálni!

24.2. A PROGRAM NYILVÁNOSSÁGA

A szülők az elkészült programot szabadon megtekinthetik az intézmény nevelői szobájában, a felmerülő kérdésekre bármikor tájékoztatást ad az intézmény vezetője, a helyettese, valamint a tagóvoda vezetők. Az óvodák honlapján a teljes program megtekinthető.

25. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Afrissített Pedagógiai Program érvényességi ideje: 2020. szeptember 1-től a visszavonásig érvényes.

A módosításra az intézményi társulásból való kiválás, törvényi módosítás, és jelen esetben intézményvezető - váltás miatt került sor.

A Pedagógiai Program hatálya kiterjed: a Dr. Batthyányné Coreth Mária Óvoda és Bölcsöde valamint tagintézményeire.

25. LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK

Az intézmény nevelőtestülete 100 %-os arányban elfogadta a frissített Pedagógiai Programot 2020. augusztus 29-én. A Szülői Szervezet előzetesen megtekintette és megismerte a Pedagógiai Programot.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Intézmény OM- azonosítója: 202347	Intézményvezető: aláírás
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében: aláírás	A Pedagógiai Programot a fenntartói részről jóváhagyta: aláírás
A dokumentum jellege: Nyilvános	

Legitimáció seljárás dokumentumai:

- Nevelőtestületi elfogadás jegyzőkönyve
- Jelenléti ív

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

A Nevelőtestület **2020.08.29-én.** - nyílt szavazással, egyhangúlag elfogadta az intézmény Pedagógiai Programját. 2020. szeptember 1-től 2025. augusztus 31-ig érvényes.

Körmend, 2020. augusztus 31.

Kőházyné Fasching Anikó
Intézményvezető

A 2020. KORONAVÍRUS VILÁGJÁRVÁNY HATÁSA INTÉZMÉNYÜNKRE HOME OFFICE MUNKAVÉGZÉS

A KORONAVÍRUS VILÁGJÁRVÁNY KITÖRÉSE MIATT, A KÖVETKEZŐ FELADATOKKAL BŐVÜLTEK - ARRÁ AZ IDŐTARTAMRA - AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI:

1. Ügyelet biztosítása az óvodai ellátást igénylők számára a kijelölt intézményben.
2. Kizárólag facebookos – zárt csoportok létrehozása, kapcsolattartás céljából.
3. Folyamatos napi kapcsolattartás a szülőkkel, megnyugtató, az intézményvezetés felől érkező információk, intézkedések továbbítása számukra.
4. HOME OFFICE munkavégzés fenntartói elrendelésre: Tematikus Tervek készítése, Tematikus tervhez kiegészítő online tervek készítése, azok napi közlése a szülőknek, napi kapcsolattartás.
5. Lehetőség szerint, tudása függvényében felvételek készítése (hang, video), verselés, mesélés, ének, zene, énekes játék gyermektánc, hangszeres előadás stb /, majd azok becsatolása a gyermekek számára.
6. Csoportjába járó gyermekek / szülők pozitív biztatása, segítése, dicsérete az elvégzett felkínált feladatok visszajelzései kapcsán.
7. Az intézményvezető számára vasárnap délig a tervek megküldése a következő hétre az online ajánlásokkal, egyedi felvételek elérésének megjelölésével.
8. Hátrányos helyzetű / halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek / családok számára – szükség esetén - egyedi eljuttatási módok kidolgozása és végrehajtása (személyes kihordás, eszközök biztosítása: papírok, ceruzák, festék, ragasztó, hurkapálcika stb).
9. A fenntartó eseti megbízásainak elvégzése, rendkívüli helyzetre való tekintettel segítség a fertőtlenítésben.

VIGYÁZZUNK EGYMÁSRA!

**Kőházné Fasching Anikó
Intézményvezető**

Körmend, 2020. augusztus 31.

